

Časopis o Gori, Gorjankah in Gorjanih
letnik 13, številka 41, Predmeja, april 2009

SINJI VRH:

OS

Gore:

sredi stvarstva iz kamna in trša.

Luč:

vidna od povsod.

Svetilnik -

ki sije in vabi:

na Goro.

In

kogar zvabi v ta svet,

prihaja spet in spet.

(F. Č.)

vstajenje primorske

VSTAJENJE PRIMORSKE

Franc Černigoj

*Morje in primorski kras
od tu je zrl Zorin čez Kras ...*

Pred leti sem po radiu poslušal pogovor z **dr. Levom Svetkom**². Po imenu sem ga poznal, in tudi po glasu – imel je namreč na moč prepoznaven, zelo topel glas. In v mnogih oddajah za Slovence po svetu je v zgodnji jutranji uri našim rojakom – zdomcem in izseljencem – svetoval, kako naj na tujem uveljavljajo svoje pravice. Melodija in barva njegovega glasu se mi je tako vtisnila v spomin, da še danes zveni v meni.

In iz tistega radijskega intervjuja sem zvedel, da je on oče besedila primorske himne 'Vstajenje Primorske'; in da je pesem napisal med vojno, v vasici Križna Gora na Primorskem.

Kasneje sem Križno Goro kar dobro spoznal. Prehobil sem jo podolgem in počez in ugibal, katera naj bi bila tista domačija, kjer je partizan Lev Svetek – Zorin prenočil in zjutraj, očaran od pravljичno lepega pogleda z zasnežene Križne Gore na Vipavsko dolino, na Kras in na slovensko morje, napisal vzneseno pesem, polno uporniškega navdušenja in vere v nov čas.

V začetku letošnjega leta v Primorskih novicah novinar **Ivan Merljak** podrobno popisuje, kako je ta himnična pesem za Križno Goro vzklila in se čez rob Gore razlila po vsej Primorski.

Na svete tri kralje 1944

Stari starši Leva Svetka, partizana Zorina, so bili doma iz Vipavske doline, zato je bil mladi pravnik iz Ljubljanske brigade, ki je bila ob koncu leta 1943 daleč dol v hrvaškem Gorskem kotarju, poklican v IX. korpus na Primorsko. Polne tri dni in noči so hodili od reke Kolpe v Vipavsko dolino in naprej gor na Goro. V noči s 5. na 6. januar leta 1944³ je prispel za Križno Goro, v

¹ Povzeto po: Ivan Merljak: Jutro, ko se je rodilo Vstajenje Primorske; Primorske novice, 10. jan. 2009

² Dr. Lev Svetek, rojen 15. febr. 1914 v Planini pri Rakeku, umrl v jan. 2003.

³ V časniku 'Svobodna misel' (26. sept. 2003, št. 13) dr. Lev Svetek piše: »... Bilo je konec leta 1943, ko se je takratna Ljubljanska brigada (...) premaknila v Gorski Kotar. (...) Bilo je v ponedeljek, 31. jan. 1944 – ko sva se s Tomažem Štrukljem podala iz hrvaškega Mrkopolja proti naši Primorski. (...) ... in prišla v skoraj 20 urnem pohodu, mimo okupatorjevih postojank do Razdolja. Drugi dan sva prek Štjaka in Slapa ter Vipavske doline prispela do partizanske karavle št. 15 pod Križno Goro. Tam sva v noči na 7. februar tudi prespala.«

V knjigi 'Pri svojih na svojem' pa dr. Lev Svetek piše: »... Kot sem že opisal, sva s tovarišem Tomažem na dolgem potovanju iz Gorskega Kotarja na sedež IX. korpusa NOV in POJ prišla ponoči od 6. na 7. februar 1944 (...) v zaselek Križna Gora nad Vipavsko dolino ...«

Novinar Ivan Merljak v članku, navedenem pod opombo 1, piše, da je mladi partizan Lev Svetek na Križno Goro prišel v noči s 5. na 6. januar 1944. Ta datum je tudi logičen, saj iz Gorskega Kotarja do Križne Gore verjetno niso hodili en cel mesec in več. (Datume podčrtal F. Č.)

Sicer pa ta drobna neskladja niso pomembna. Važno je le eno: to, da je pesem 'Vstajenje Primorske' nastala!

domačijo, kjer je bila partizanska kurirska javka. Domači so ga toplo sprejeli in tu je prenočil. Na svete tri kralje 1944. leta se je Svetek zbudil v čisto zimsko jutro. Tako modrega neba nad zasneženim gozdom še ni videl. Povzpel se je na bližnjo vzpetino, da bi se razgledal. Proti jugu je bila pod njim razgrneja Vipavska dolina; in tam daleč, čez Kras, se je kot slutnja vsega lepega in čistega bleščalo Jadransko morje, za katerega je verjel, da bo naše. Od lepote in navdušenja mu je prekipevalo srce. Sam v knjigi 'Pri svojih na svojem' pravi: »... In že se mi v spominih na čudovite primorske ljudi, ob pogledu na prelepo primorsko zemljo, prično skoraj sami oblikovati verzi, ki govore o ponižanju in trpljenju primorskega ljudstva, o brezmejnem hrepenenju po svobodu ...« In rodila se je **pesem!** Mlademu pravniku se takrat ni niti sanjalo, da bo postala primorska himna.

Že tisti večer je na kratki kulturni prireditvi, v kurirski postojanki, pesem prvič javno prebral in požel buren aplavz. In ko je na mitingih v požganih primorskih vaseh kasneje pesem deklamiral, so jo navdušeni poslušalci želeli slišati spet in spet.

V kulturniški skupini IX. korpusa je srečal skladatelja Rada Simonitija, ki je kot primorski rojak iz Brd takoj spoznal himnično vrednost pesmi. Uglasbil jo je in od tedaj so jo ljudje spontano prepevali. Spomladi 1944. leta je bila pesem objavljena tudi v partizanskem Primorskem dnevniku. In danes na Primorskem skorajda ni domoljubne prireditve, ki je ne bi začeli ali končali s pesmijo izza Križne Gore ...

Od rojstva Vstajenja Primorske letos mineva 65 let. V resnici pa so Primorci vstali že prej, ko so se kot tigrovcu prvi v Evropi postavili po robu italijanskemu fašizmu. Spomnimo se tudi brezštevlnih uporniških dejanj mladih fantov v skoraj vsakem primorskem kraju, ko so se skrivoma sestajali in peli slovenske pesmi. In spomnimo se primorskih župnikov, teh pokončnih čedermacev, ki so skrivaj poučevali otroke v domači besedi, saj so Italijani slovenske učitelje pregnali ali pa preselili globoko v Italijo. Tako ni nič nenavadnega, da se je pesem Vstajenje Primorske tako prijela, saj s svojo navdušujočo **besedo** in čisto oživljajočo energijo izraža sanje in hrepenenje zatolčenih Primorcev.

Vstajenje Primorske

*Nekdaj z boleštjo smo v sebe zaprli
svoje ponižanje, svoje gorje,
krik maščevanja na ustnih zatrli,
ga zakopali globoko v srce.*

*Strojnice svojo so pesem zapele,
zrak je pretreslo grmenje topov,
širne poljane so v ognju vzplamtele,
klic je svobode vstal sredi gozdov.*

*Toda glej, planil vihar je presilen,
kot pajčevine raztrgal okov,
šinil je zopet žar novega dneva
tja do poslednjih primorskih domov.*

*Vstala, Primorska, si v novo življenje,
z dvignjeno glavo korakaj v nov čas!
V borbah, ponižanju, zmagah, trpljenju
našla si končno svoj pravi obraz.*

In katera je tista križnogorska domačija ...

In katera je tista križnogorska domačija, ki je v noči na svete tri kralje v letu 1944 nudila zavetje mlademu Levu Svetku? Katera naj bi bila, sem izvedel od Franca Preglja – Jurčkovega iz Žagolča. Njegova mati Jožefa je dostikrat pravila, da je bila partizanska kurirska javka Na Križpoti, v domačiji tik pred Pajersko rupo. Vzpetina, na katero se je Lev Svetek tisto svetlo jutro povzpел, da bi se razgledal, pa naj bi bil Ojstrični grič gor nad Markovo dolino.

Hiše Na Križpoti danes ni več. Komaj komaj je še znati z grmovjem preraščene ruševine. Še vedno pa tam raste mogočna bukev in ob njej je velik kal. Prostor kar kliče po kamnu, na katerem bo vklesano sporočilo:

TU JE VZKLILO 'VSTAJENJE PRIMORSKE':
PESEM S ČUDEŽNO STVARITELJSKO MOČJO!

---

30 let primorskega skakalnega rekorda

TRIDESET LET OD PRIMORSKEGA REKORDA, LETALNICA OBERSTDORF, 3. MARCA 1979, 154 m STANKA VELIKONJE

Emil Velikonja

Stanko Velikonja se je rodil 28. aprila 1959 Pri Bevku na Predmeji, Marici (Mariji) in Dankotu (Bogdanu) Velikonja. Še preden je zares sedel v šolske klopi, je poleg ostalih otroških iger spoznaval tudi čar smučarskih skokov. Najprej so bile seveda to kar iz snega narejene majhne skakalnice. Pozneje pa ga je vse bolj vlekla Tiha dolina, kjer so Gorjani s pomočjo inženirja Stanka Bloudka leta 1958 začeli graditi 35 metrsko skakalnico, ki smo ji domačini rekli kar »Ta velika« skakalnica. Čez njeno hrbitišče se je prvič spustil kot osemletni fantič, potem ko so ga baje starejši fantje izzivali, češ, da si tega tako ne upa storiti.

Pod zagnanim vodstvom domačina Marjana Polanca so fantje začeli delati in trenirati bolj organizirano in Stanko je med njimi prednjačil. Hitro je razvijal svoj talent. Čeprav skakalni klub (takrat SK Čaven) v Tihi dolini ni imel plastične skakalnice, je z nadarjenostjo in zagnanostjo nadomestil ta zaostanek za vrstniki iz drugih društev in že v pionirskih vrstah na tekmah po Sloveniji opozarjal nase.

Foto: Arhiv Emila Velikonje

Leta 1972 je prvič nastopil na državnem prvenstvu in v kategoriji starejših pionirjev zasedel 5. mesto. Leta 1973 se je, po zaključku Osnovne šole na Otllici, vpisal na Srednjo gradbeno šolo v Ljubljani. Pod svoje mentorstvo ga je vzel trener prof. Andrej Tomin iz SSK Ilirija. Leta 1975 je Stanko postal član državne mladinske in v letu 1977 tudi član članske državne reprezentance (takrat Jugoslavije) v smučarskih skokih.

Poskusil se je tudi v nordijski kombinaciji in v sezoni 1974/75 na Babanovcu pod Vlašičem (BiH) na državnem prvenstvu Jugoslavije v tej disciplini osvojil bronasto kolajno.

V sezoni 1976/77 je v Planici na republiškem mladinskem prvenstvu v smučarskih skokih v kategoriji starejših mladincev dosegel tretje mesto.

Odpirati se je začel nov svet, nove tekmovalne arene v Evropi (Italija, Avstrija, Švica, Francija, Nemčija, Norveška, Švedska, Danska, Češka in Slovaška (takrat Čehoslovaška) in tekmovanja prek »velike luže« v Severni Ameriki (Kanada in ZDA).

Ljubše od majhnih ali srednjih so mu bile velike skakalnice – velikanke. Stanko je imel namreč občutek za letenje na smučeh.

»Kraj srečnega spomina« za primorski šport ostaja letalnica v Oberstdorfu (Nemčija), kjer je Stanko 3. marca leta 1979 na »12. Tednu smučarskih poletov« v skupni uvrstitvi dosegel 15. mesto, zadnji dan tekmovanja, pa je poletel 154 metrov, kar je v tistih časih pomenilo, da je bil njegov dosežek peti najdaljši polet na smučeh kakega Slovenca. Do danes ostaja to še vedno primorski rekord v smučarskih poletih.

Torej, 3. marca je minilo 30 let od tega zgodovinskega trenutka za športnike z Gore.

V sezoni 1978/79 je bil v skupni razvrstitvi po celotni sezoni 4. skakalec v takratni državi.

Leta 1980 je bil Stanko Velikonja razglašen za drugega najuspešnejšega športnika Primorske (tako za alpskim smučarjem Juretom Frankom).

Po končani tekmovalni karieri je svoje tekmovalne izkušnje združil s poklicem gradbenega inženirja in

tako pomagal pri prenovi nekaterih skakalnic na Primorskem (Ponikve, Log pod Mangartom). Vseskozi pa je bil tudi priljubljen član slovite planiške tehnične ekipe, zadolžene za pripravo največjih tekmovanj v smučarskih poletih v dolini pod Poncami.

Stanko Velikonja je umrl pri svojih še ne devetintridesetih letih, v prometni nesreči, na avtocesti pri Razdrtem, 16. marca 1998.

STRIC PETER

Tako smo mu rekli, sosedu Petru Česniku pri nas doma kar vsi, tudi mama in tata, včasih še stara mama, čeprav je bila precej starejša od njega. On je njej rekel mama Berta. Skratka, stric Peter, je bil tako rekoč Stankotov boter. Ne tisti birmanski, pač pa tak življenjski, zlasti na njegovi športni poti. Današnja beseda športni manager ne sega niti do gležnjev botrovanju strica Petra. To je obsegalo dogovarjanja in pregovarjanja, prevoze in sem in tja prenočevanje, spodbujanje in občasno prehranjevanje, med drugim tudi pasulj z belim fižolom, pri čemer se je menda Stanko enkrat odkrito začudil, kako pridna mora biti teta Tončka, da oluplji toliko rjavega fižola.

S Tatjano sva strica Petra obiskali v domu za starejše občane v Logatcu, da posežemo po spominih. Izmed tolikih je izbral za pripovedovanje enega, s katerim je želel povedati, da še zdaleč ni bilo vedno enostavno.

Bilo je neko zimo na Gori in Stanko še »zelenec«, enkrat bolj pri začetku svoje kariere. Prejšnji večer je bilo vse zmenjeno, za prevoze, za prijavo ... Dva, med njima Stanko, naj bi se naslednji dan udeležila tekme v Mostecu. *»Naslednji dan«, pravi stric Peter, »pride ob uri, ko bi morali biti že na poti, Stanko k meni, rekoč, da na dogovorjenem mestu, Predmejo, ni bilo nobenega, ne enega ne drugega. Sem videl takoj, v kakšni stiski je fant,«* in nadaljuje, *»še danes ne razumem, kaj žene ljudi, da se ne držijo dogovorjenega.«* Stric Peter je šel s Stankotom. Stopila sta v akcijo. Takrat je bil telefon samo Predmejo. Ni kazalo dobro. *«Potem sem se spomnil,«* pripoveduje, *»da mi je eden od ajdovskih gospodarstvenikov večkrat omenil, da se lahko obrnemo po pomoč, če jo bomo potrebovali. Držal je besedo. Na Predmejo je poslal kombi. Medtem sva s Stankotom mahnila že peš proti Dolini. Nekje v Čavnu smo se srečali in sva se s Stankotom in prtljago naložila v kombi.«* Ko so prispeli v Mostec, se je tekmovanje že začelo. *»Če smo prišli do tu, poskusimo še naprej, sem si mislil in stopil do vodstva tekmovanja, če bi Stankotu dovolili, naknadno vstopiti v tekmovanje. Poznal sem te ljudi, to je res, toda samo od njihove dobre volje je bilo odvisno, ali bodo Stankotu dali dovoljenje ali ne.«* Nekako je stricu Petru uspelo, Stanko je lahko tekmoval. *«In bil je dober, pa bi lahko bil še boljši, če enkrat ne bi padel,«* pravi najin sogovornik in zaključuje, *«vendar to niti ni bilo najbolj pomembno. Ta dogodek mi je zelo ljub, saj mi je v dejanju pokazal, da je fant iz pravega testa. Ni se ustrašil ovir, znal je poiskati pot čeznje, bil je vztrajen in tekmovalen. Tista želja je bila najmočnejša. Tako sva bila na nek način zmagovalca oba; on, ker je dosegel svoje, in jaz, ker sem spoznal, da namenjam svojo naklonjenost pravemu človeku. To je lep občutek.«*

LETEČI PRIMOREC

Stanko Velikonja, leteči Primorec, kot smo ga tudi nadvse radi v šali zbadali, je bil res enkratni človek, prijatelj in sotekmovalec. Ko pa je bilo potrebno, je bil tudi zagrizen nasprotnik. Bil je pravi »leader« tako v mladinski kot članski reprezentanci, v sredini 80-tih let, dobrosrčen in vedno poln humorja. Seveda pa, kot je bila v tistem času navada oziroma hierarhija, kot nekoliko starejši in bolj odrasel, je znal tudi primerno vzkipeči, še posebno takrat, ko ni šlo vse po načrtih.

Nas, sotekmovalce, je s svojim primorskim naglasom, integriranim v originalne slovenske »sočnosti«, nešteto krat, predvsem pa, ko smo se bolj klavrno odrezali na tekmah, znal spraviti v dobro voljo. Ravno zato smo ga vsi hoteli imeti za sostanovalca, kjerkoli smo se že potepali po svetu..

Najbolj mi je ostala v spominu prigoda, ko smo se v sezoni 1979/80, po hudih izbirnih tekmah na stari Bloudkovi skakalnici, izbrani prvič podali na tekmovanje v smučarskih poletih na letalnico v Oberstdorf. Že ob prijavi, ki jo je naša smučarska zveza poslala organizatorju in na kateri so se pojavila sama mlada imena, stara pod 18. let (Bajc, Urbančič...), z izjemo Stankota, ki je bil dve leti starejši, so se nekateri, vključno z mediji, zelo začudili.

*Ne samo to ... v časopisu je takoj naslednji dan izšel celo članek »**Jugoslovanska reprezentanca na startu z otroškim vrcem**«. Ni nam bilo prav. Ko je naš Stanko to prebral, je iz njegovih ust planilo, kot bi ga nekdo špiknil s šivanko: »Oštja, fantje, jim bomo že pokazali.«*

In tako je tudi bilo. Kot za stavo smo podirali osebne rekorde, s Stankom pa sva pristala pri 154 metrih, kar je bila na takratni 165 metrski skakalnici zavidljiva daljava. Nihče se nam ni več režal v brk in Oberstdorf smo zapuščali prešernega veselja.

Vasja Bajc, sotekmovalec

---

odprto pismo

ODPRTO PISMO OB IZJAVI PREDSEDNIKA REPUBLIKE HRVAŠKE, G. MESIČA

Rino Velikonja
podpredsednik odbora 9. korpusa
in predsednik Pokrajinskega sveta ZB NOB za S. Primorsko

»Če hrvaške enote ne bi osvobodile tega ozemlja, bi Slovenija danes morje gledala iz razdalje 20 km.«

»Slovenske partizanske enote so se usmerile proti avstrijski meji, hrvaške enote so sodelovale v težkih bitkah v Istri vse do Trsta, ki so ga tudi osvobodile.«

*Izjava predsednika Republike Hrvaške na Fakulteti za politične znanosti Zagreb
(Delo, 14. 1. 2009, str. 3)*

Kdo je torej osvobodil Trst in Slovensko primorje?

Ko sem zbiral gradivo za mojo brošuro Da ne pozabimo, sem pregledal skoraj vse zapiske in objavljeno zgodovinsko gradivo o dogodkih polpreteklega časa na našem prostoru.

Iz monografije: Povijest osmog korpusa narodnoosvobodilačke vojske Hrvatske 1943-1945, avtorja dr. sc. Nikole Anića, Založba Udruga antifašističnih boraca i antifašista grada Split, str. 361, je bilo v 8. korpusu v marcu 1945

- 5300 Slovencev ali 9 %, največ v 3. Prekomorski brigadi;
- 8.868 Srbov ali 15 %;
- 2057 Italijanov ali 3%;
- drugi (Muslimani, Črnogorci, Poljaki, Nemci, Romuni itd) 3.484 ali 6 %.

Poudariti je potrebno tudi udeležbo Primorcev in Istranov v 1. in 2. Prekomorski brigadi.

V 1. Prekomorski brigadi, ki je bila formirana 20. 10. 1943 v Carbonari, je bilo v 1. bataljonu 446 Slovencev, ni mi pa znano, koliko je bilo Slovencev v 2. Prekomorski brigadi, saj je prihajalo do hitrih kadrovske sprememb. Komandant 1. bataljona (slovenskega), 1. Prekomorske je bil Milan Kmet iz Ljubljane, komisar pa Ferdo Ferjančič iz Trsta. Obe brigadi sta odpotovali preko Visa in Hvara na kopno in se 23. junija 1944 v Drvarju vključili v druge enote. Črnogorci so se vključili v 1. Proletersko brigado, primorski Slovenci in Istrijani pa v 3. Krajiško in 13. Proletersko (Vir: Brigada bratstva in enotnosti in Povijest 8. korpusa).

Še nekaj podrobnosti.

Vrhovni štab je konec leta 1944 odločil, da se ukinjajo korpusi in oblikujejo armade:

1. armada na Sremski fronti;
2. armada v vzhodni Bosni in zahodni Srbiji;

3. armada od Vukovarja do Virovitice;
4. armada na področju jadranske obale in zaledja (Ukaz Generalštaba jugoslovanske armije z dne 2. marca 1945). S tem je prenehal delovati 8. korpus. Njegove enote so bile vključene v 4. armado.

Edina izjema je 9. korpus, ki je bil razformiran šele po osvoboditvi Trsta in Slovenskega primorja. Razformiranju je nasprotoval Lado Ambrožič – Novljan (glej knjigo: Novljanovo stoletje, avtorja L. Ambrožiča, založba Modrijan 2006)

Kje so se nahajale enote 9. korpusa v času operacije IV. armade JA v bojih za Trst?

Citat iz brošure Da ne pozabimo:

»Po končani sovražni ofenzivi »Winterende«, ki je divjala v drugi polovici marca in v začetku aprila 1945, so se brigade in druge enote 4. korpusa zbrale v Trnovskem gozdu in urejale svoje vrste. Na osnovi brzoglavke Glavnega štaba za Slovenijo in glede na nagli prodor 4. armade, se je bilo treba pripraviti za prodor proti Trstu in Gorici.

31. divizija 9. korpusa je imela v tem času težke borbe na Banjški planoti in na robu Trnovskega gozda (22. do 25. aprila 1945); 30. divizija je pa delovala predvsem na vzhodnem robu Trnovskega gozda (Predmeja, Otlica).

Po uspešnem preboju sovražne ofenzive in s partizanskim manevrom so »poraženci« (nemška varianta) sicer z velikimi žrtvami postali zmagovalci. Enote 9. korpusa so po teh težkih bojih krenile čez Vipavsko dolino in Kras proti morju.«

Teh dogodkov se tudi sam spominjam, čeprav še nisem imel šest let.

Kako številen je bil 9. korpus?

Navajam iz Monografije 9. korpusa (str. 413): »Pred začetkom tega zimskega obdobja, 15. oktobra 1944, je 9. korpus v svojih operativnih enotah, se pravi, v 30. in 31. diviziji, Jeseniško – bohinjskem in Škofjeloškem odredu, v četah operativnega štaba za zahodno Primorsko in v prištabnih enotah korpusa, imel 7.969, v zalednih enotah in ustanovah pa 3.413 borcev in bork.« Tu niso navedeni mnogi drugi aktivisti in organizatorji odpora.

Februarja 1945 je imel 9. korpus 12.660 pripadnikov. Sovražnik je v tem času imel, na področju delovanja 9. korpusa, 74.114 oboroženih pripadnikov. Razmerje sil 1: 5,8 (471. stran omenjene monografije).

Kako je potekala osvoboditev Trsta?

O tem je mnogo napisanega.

Navajam samo nekatera zapisana zgodovinska dejstva:

- V monografiji Brigada bratstva in enotnosti, avtorja Alberta Kluna, Partizanska knjiga 1981, opisuje pot, žrtve in prispevek 3. Prekomorske brigade v sestavu 8. korpusa. Na straneh od 789 do 827 so našeta imena padlih v tej brigadi. Več sto jih je bilo. Bralec lahko sam preveri omenjene podatke.

- V monografiji Povijest osmog korpusa NOV Hrvatske je na stran 429, Oslobođenje Trsta 30. 4. i 1. 5. 1945, vrisana vloga 9. in 20. divizije ter 30. divizije 9. korpusa.

9. korpus slovenske narodnoosvobodilne vojske 1943 – 1945, avtorja Zdravka Klanjščeka (Društvo piscev zgodovine NOB – 1999), na str. 458, navaja identično vlogo 30. divizije 9. korpusa,

kot zgoraj omenjena Povijest ... Iz sheme je razvidna tudi aktivnost v zaključnih bojih 31. divizije, Briško-beneškega odreda in drugih enot NOV Slovenije.

- Komanda mesta Trst, pod poveljstvom Martina Greifa – Rudija je razorožila pripadnike italijanskih karabinjerjev in drugih oborožencev. O tem obstaja več zapisov.

Pri osvobajanju Trsta in Slovenskega primorja je imel pomembno vlogo tudi 7. korpus (slovenski), ki je ščitil desni bok 4. armade in je prodiral iz Kočevja proti Ljubljani ter Postojni.

Kdo je torej osvobodil Trst in Slovensko primorje?

Tudi Luksemburžani, državljani takratne Sovjetske zveze, Italijani, Avstrijci in, jasno, vsi drugi borci jugoslovanskih narodov.

Nesporno dejstvo pa je:

Če ne bi bilo 9. korpusa na tem občutljivem področju, bi na Primorskem govorili danes italijansko.

Hvala vsem borcem NOV in POJ, ne glede na nacionalno pripadnost, za prispevke pri osvobajanju Primorske.

Ko smo bili predstavniki Odbora 9. korpusa in Območnega združenja borcev za vrednote NOB Nova Gorica, na slavnostni akademiji ob 65. letnici VIII. dalmatinskega udarnega korpusa, dne 11. oktobra 2008 v Splitu, smo z odobravanjem sprejeli govor slavnostnega govornika predsednika Republike Hrvaške g. Mesića, ki je poudaril vrednote NOB, vlogo partizanov in njihovih zaslug, da je danes Hrvaška samostojna država.

Ali je g. predsednik R Hrvaške danes podlegel trenutni politiki, ali negira svoje izjave na slavnostni akademiji v Splitu 11. oktobra 2008, ali ni prelistal vsaj dveh pomembnih monografij o 8. in 9. korpusu NOV? Vprašujemo, zakaj taka izjava?

Dovolj izkušen politik je, da si te izjave ne bi sme privoščiti!

Odbor 9. korpusa, ki neguje njegove tradicije, zna ceniti vsakega borca, ne glede na narodno pripadnost, in se zahvaljuje vsem, zlasti tistim, ki so darovali svoja življenja.

Prepričani smo, da bomo člani borčevskih organizacij Splita, Nove Gorice, Hrvaške in Slovenije, člani odborov 8. in 9. korpusa, ohranjevali in negovali pridobitve NOB, vplivali na politike, naj se nikar ne igrajo in pretvarjajo zgodovine v svojo korist.

Poslano:

- medijem
- ZZB NOB Ljubljana
- ZB S Primorske
- članom odbora 9. korpusa

Priloga:

- Sestav 8. in 9. korpusa – za informacijo

PETER ČESNIK (1918 – 2009)

OB SMRTI ČASTNEGA ČLANA DRUŠTVA GORA

Dragi Peter!

Kot blisk je Goro pretresla vest, da se je izteklo življenje našega Gorjana in častnega člana Petra Česnika. Petra smo poznali kot redkobesednega, a ne tihega človeka, človeka realnih zamisli in naprednih idej. Peter s svojimi dejanji zapušča na Gori neizbrisno sled, zapušča zgled, kako je treba spoštovati in živeti za domovino, za Goro.

Peter, tako si nekoč dejal:

“Čas tehnološkega razvoja, mrzličnega pehanja za profitom, čas nemirov in vojn, pojavi kriminala vseh vrst, nadvladovanja izbrancev nad večino ni milosten in prijazen sentimentalnim dušam, natančnežem in zapoznelim romantikom. Čas zahteva vznemirljivo splošnost in življenje po ustaljenih vzorcih in normah. So ljudje, ki se krčevito trgajo iz stisk in norm današnjega dne, današnjega človeka. Hočejo živeti po svoje. Kako lepa je narava. Ljudje premalo živimo z naravo.”

Taka je bila plastična skakalnica v Tihi dolini, ko je bil predsednik Smučarskega kluba VIPA Predmeja – Peter Česnik. Odprtje skakalnice je bilo za šagro, leta 1976.

Zazibali so te 12. februarja, 1918. Mati se zaradi tebe ni poročila, žrtvovala se je zate. Okoli hiše starega očeta je bilo le nekaj zemlje, ki ni mogla preživljati vseh, živečih Pri Jurji. Mati je pod Avstrijo prodajala tobak, sol, vžigalice ... V času Italije tega ni bilo. Skoraj vsak dan je iz Ajdovščine peš tovorila blago na Predmejo, lačna in premrzla, zavita v sivino siromaštva. Od ust si je odtegovala, zbirala redke denarje zanj, za Petra.

Leta 1924 si začel hoditi v šolo na Dolu. V šoli so imeli eno uro slovenščine, leto pozneje pa so prepovedali še to drobtinico slovenstva. Takrat je bila v Jurjevi hiši čitalnica, tudi prepevali so, kdor je pač imel veselje. V drugem letu tvojega šolanja so Italijani prepovedali imeti slovenske knjige in mati jih je zažgala. Zgorele so, tebi pa so se vse življenje vtisnile v spomin, in kasneje, ko si si jih lahko privoščil, si z njimi živel do konca. Šolo si končal na Dolu. Potem si se zaposlil. Nosil si svedre, tolkel kamenje, delavcem prinašal vodo za pitje na trasi ceste od Zadloga do Trnovega, požiral prah in pešalil ure za ljubi kruhek. Ker si bil priden in bister, so te kmalu

prestavili v pisarno, kjer si delal razne obračune. Cesta je bila končana in spet ni bilo dela. Makadamsko cesto pa je bilo potrebno vzdrževati, zato si se zaposlil na cestnem podjetju kot cestar. Zadolžen si bil za odsek od Kovka do Dola. To delo si opravljal vse do leta 1938. Aprila 1939 si bil vpoklican na odsluženje vojaškega roka v italijansko vojsko. Dodelili so te k 127. pehotnemu polku divizije Firenze. Nekaj časa si bil v Mesini, na otoku Siciliji. Marca 1941 si se skupaj s svojo divizijo izkrcal v Draču, v Albaniji. Poslali so te na grško fronto, od tod pa so te napotili proti Jugoslaviji. Tako si 8. maja 1941 prispel v Tetovo in tam ostal vse do pomladi 1943. Kapitulacija Italije te je zatekla v Debru.

Peter Česnik, ko so prvič premagali Lokvarje
Foto: Arhiv Emila Velikonje

Marca 1944 si se udeležil velikega pohoda 1. albanske brigade, ki je trajal brez počitka petnajst dni in noči. Cilj pohoda je bil pomagati iz obroča obkoljenemu glavnemu štabu albanskih partizanov v okolici Tirane. Na tem sila napornem pohodu je žrtvovalo svoje življenje veliko borcev. Maja 1944 si se skupaj s svojim soborcem Pavlom Furlanom udeležil proslave ob ustanovitvičasne albanske vlade v kraju Premet. V kulturnem programu sta nastopila v duetu in kot zavedna Slovenca zapela slovensko narodno pesem.

V bojih v kraju Šembarlejn si bil 4. junija 1944 ranjen v glavo, roko in kolk. Zdravil si se v Kočanih, kmalu nato pa se je vrnil v brigado. Septembra 1944 si dobil dovoljenje za vrnitev v Jugoslavijo. Oborožen si prehodil pot od Peškopije do Debra. Tam si se vključil v skupino makedonskih partizanov, ki so se borili za osvoboditev Prilepa. Oktobra 1944 se ti je posrečilo vključiti v Slovensko četo 3. bataljona 1. makedonsko – kosovske udarne brigade, in sicer pri kraju Brod. Na lastno željo si šel v Beograd in se vključili v intendantski tečaj. Postal si oficir in blagajnik oficirske šole.

Po vojni si končal finančno šolo in opravljal razne odgovorne dolžnosti v JLA, vse do oktobra leta 1964, ko si se s činom podpolkovnika upokojil. Za zasluge v NOB in povojni graditvi države si dobil številna priznanja in odlikovanja.«

Že v otroštvu si rad smučal. V tistih letih so se domači fantje rezljali po vseh vzpetinah v vasi. Vsako prosto urico ste izrabili za šport. Tudi na tekmovanja ste hodili. Tako skupinsko ali posamično ste dosegli nekaj lepih rezultatov, in to ne le v domačem kraju in bližnji okolici, pač pa tudi drugje, v takratni Italiji. Sam si nekajkrat tudi zmagal, v teku na smučeh. Za Lokvarji ste bili najuspešnejši smučarji tekači na Primorskem.

Po upokojitvi si se vrnil na Predmejo.

Veselje do smučanja te ni nikoli minilo. Številna leta si bil aktiven smučarski delavec v raznih organih smučarskih zvez BIH, Jugoslavije in Slovenije. Pridobil si je tudi licenco mednarodnega sodnika za skoke. Vsekakor pa si bil v več kot dvajsetih letih aktivnega dela v smučarskem športu na Predmeji najzaslužnejši za neponovljive dosežke, predvsem v skakalnem športu. Bil

si gonilna sila pri organizaciji in ustanovitvi SK Čaven. Prišlo je obdobje, v katerem si na Gori pustil neizmeren pečat. Kdo ne ve za uspehe in dosežke fantov, ki so trenirali v Tihi dolini in ime Predmeje ponesli v širni svet. Bil si tudi med pobudniki praznovanja 100-letnice prve smučarske tekme v Srednji Evropi.

Nekoč si izgovoril znamenite besede:

»Je že tako. Človek mora pomagati svojemu kraju, da ni prepuščen stihiji. Pomagati je treba so-krajanom. Najbolj sem vesel, ko vidim in slišim o raznih pridobitvah in dosežkih Gore in njenih Gorjanov. Tudi jaz sem del Gore. Rojstni kraj je po svoje svetinja. Vtisne ti pečat in drugačen ne moreš biti. Dolžnost vsakega Gorjana je pomagati Gori.«

In danes, Peter, odhajaš od nas, a tvoja zapuščina ostaja med nami. Ostajajo tvoja dejanja, ostajajo tvoji nauki ostaja spomin na plemenitega človeka, ki je živel z Goro in za Goro.

Gorjani ne bomo nikoli pozabili Petra, ki je Gori zapustil dediščino neprecenljive vrednosti.

Peter, hvala ti!

Naj ti bo lahka gorska zemlja, naj ti veter izpod Sorteža poje pesmi o Gori, o Gori, ki si jo tako ljubil!

Ob odprtem grobu govor prebral Rajko Velikonja, predsednik društva Gora

---

ZMAGO POSEGA (1959 – 2009)

Gorjanke in Gorjani, in vsi, ki čutite in živite Goro in z Goro: umrl je Zmago Posega, kipar, ki je ustvaril Mater Goro na Robu.

Ob njegovi smrti ne kaže pisati v 'učenem' in komaj berljivem, nerazumljivem ter zapletenem jeziku likovnih kritičark in kritikov. Ne – povedal bom preprosto, tako kot čutim vselej, ko prek Čavna pridem na Goro in se Vrh Jone ozrem proti Robu. Tam, na skali, vzeti iz neder Gore, stoji poosebljena Mati Gora: navzven in v sebi trdna, čeprav nagnjena gor proti Kozjim stenam in

---

Zmago Posega: Iz cikla 'Krog'

Sortežu, od koder čez Rob Gore v Deželo vihra burja. Pravkar je po Rebrici iz Podstudenca, na glavi, v škafu, prinesla vodo. Iz naprej nagnjene posode, ki jo lahko prepoznamo tudi kot toplo in varno gnezdo, se po njenem jedrem telesu steka oživljajoča voda in iz njenih prsi ter bokov izvablja življenje ...

Mati Gora, ko je bila še ilo ...

Foto: Primož Breclj

Spomnim se: ob koncu prejšnjega tisočletja je med nami, v Društvu Gora, vzklikala misel: postavimo spomenik Materi! In poenotili smo se v zahtevah, ki naj jih upošteva takrat nam še neznani kipar: spomenik naj bo iz treh elementov: KAMEN – VODA – MATI; **kamen** kot simbol trdnosti, neupogljivosti in vkoreninjenosti v Goro; **voda** kot hrepenenje po daljnem svetu, kot neulovljiva misel vseh generacij Gorjanov; **mati** kot simbol življenja, družinske varnosti in toplote. Srečno smo izbrali kiparja: Zmaga Posega iz Bilj na Goriškem. Pravzaprav ga nam ni bilo treba izbirati – bil je že določen: izbrala ga je vseobsegajoča Pre-vid-nost, ali kakor pač že poimenujemo tisto že zdavnaj pred rojstvom določeno.

Kdo je bil Zmago Posega? Rojen v Postojni. Študiral na ALU v Ljubljani, pri profesorjih Dragu Tršarju in Slavku Tihcu. Diplomiral leta 1982 in končal kiparsko specialko. Poučeval kiparstvo na Akademiji za likovno umetnost. Avtor več javnih spomenikov. Za svoje delo je prejel več priznanj doma in v tujini.

Živel je v Biljah na Goriškem, res polno živel, in ustvarjal: v sebi je imel moč, da je iz ila, kamna in kovine izvabljal življenje. Materiji je vdihoval svojo dušo.

V letošnjem januarju je iskra Duha iz njegovem telesu preskočila v Vsemir. V podobi Matere Gore, kipa Vrh Jone na Robu, se je njegova misel razprostrla tudi nad našo Goro ... (F. Č.)

društvo gora

NOVO VODSTVO DRUŠTVA GORA

Rajko Velikonja, predsednik Društva Gora

10. januarja 2009 je bil redni občni zbor Društva Gora, na katerem je bilo izvoljeno novo vodstvo, ki je predstavilo program Društva za leto 2009. Le-tega povzemamo v nadaljevanju.

Novoizvoljeni člani upravnega odbora:

Predsednik: Rajko Velikonja; podpredsednik: Valter Polanc; tajnik: Emil Velikonja; gospodar: Zvonko Žonta; blagajnik: Marinko Čibej; člani: Alenka Tratnik, Edo Pelicon, Branko Krapež, Branko Bratina, Matej Čibej in Mitja Velikonja.

Povzetek programa Društva

»Društvo za ohranjanje in varovanje naravne in kulturne dediščine GORA, s krajšim imenom Društvo GORA, je prostovoljno, samostojno, nepridobitno združenje fizičnih oseb, ki ljubiteljsko, strokovno ali profesionalno delujejo pri ohranjanju, varovanju, raziskovanju in promoviranju naravnih lepot Gore ter njene kulturne, etnološke, sociološke in zgodovinske dediščine ter ljudskih običajev in na področju športnih in turističnih dejavnosti.« (1. člen Statuta Društva)

Društvo Gora ima vse potrebne pravne akte za izvajanje svojega poslanstva. Krovna pravna akta Društva sta Statut in Poslovnik. **Društvo ima status posebnega pomena na področju ohranjanja in varovanja kulturne dediščine.**

Upravni odbor želi in hoče v letošnjem letu, v sodelovanju s članstvom, pa tudi z drugimi zainteresiranimi krajanji Gore in od drugod, izdelati strategijo razvoja Društva Gora do leta 2015. Pri izvedbi te naloge pričakujemo polno podporo in pomoč vseh članov. Ker dejavnosti Društva niso namenjene same sebi, načrtujemo k izdelavi strategije pozvati tudi krajanje Gore in morebitne druge strokovnjake na področju razvoja podeželja. Namera izdelave strategije razvoja Društva je izdelati razvojni dokument, ki bo omogočal Društvu uspešnejši in učinkovitejši ter ciljni razvoj. Strategija razvoja je pomembna tudi za informiranje krajanov in tudi širše okolice. Velik pomen bomo posvetili prepoznavnosti Društva in s tem lažjemu pridobivanju finančnih sredstev iz različnih virov. Strategija razvoja naj bi bila sprejeta na naslednjem občnem zboru Društva.

Društvo je svoje dejavnosti do sedaj financiralo predvsem z lastno dejavnostjo in s prostovoljnim delom, s sponzorskimi sredstvi, donacijami ter razpisi. V prihodnje si bomo še bolj prizadevali pridobivati in motivirati sponzorje za sodelovanje z Društvom, v obojestransko korist in promocijo. Po ureditvi elaborata infrastrukture se bomo prijavljali na različne razpise, ki jih razpisujejo organi R Slovenije, in po možnosti tudi EU. Pri slednjem je ključnega pomena tudi izdelava strategije razvoja Društva do 2015. Nadaljevali bomo s prijavi na ciljne razpise občine in tudi organov R Slovenije, ki s finančnimi viri spodbujajo kulturno, športno in družabno dejavnost. Pridobljena finančna sredstva bodo temelj uspešnega izvajanja našega poslanstva.

Društvo se sooča s problemom ne-aktivnega podmladka. V njem je veliko mladih članov, ki pa, razen izjem, do sedaj niso našli motivov za svoje angažiranje. Ključno vprašanje je, kako angažirati mlade z Gore, da bi društveni prostori in športna igrišča na Rupih postali njihovo zbirališče za športne prireditve, druženje ali izvedbo projektov, ki bi jih organizirali sami. Mladi imajo drugačne ambicije in vrednote, zato bomo v naslednjem obdobju poskušali skupno z njimi poiskati tiste aktivnosti in vsebine, ki jih bodo motivirale. Potrebno jim je prepustiti iniciativo in možnost uresničevanja idej. Pri tem pa je treba dati možnosti tudi mladim, ki niso člani Društva in bi se želeli angažirati pri različnih projektih. Od mladih pa pričakujemo, da se bodo aktivneje vključili v delovanje Društva in sčasoma prevzemali organizacijske in vodstvene obveznosti v njem.

Društvo Gora sodeluje z društvi, krajevnimi skupnostmi in šolami na Gori. Poskušali bomo skupaj uskladiti koledar in vsebino prireditev na Gori, ki naj bi se dopolnjevale in s tem bogatile kulturno, športno in družabno življenje na Gori. S povezovanjem med društvi, medsebojnim spoštovanjem in dopolnjevanjem lahko dosežemo bistveno večjo prepoznavnost našega delovanja in »bogatenja« Gore. Poizkušali bomo najti skupne projekte, ki bi jih v prihodnosti skupaj realizirali v korist Gore. Društvo je v izvajanju svoje dejavnosti že doslej veliko sodelovalo s sorodnimi društvi, doma in tudi v tujini. Te aktivnosti bomo nadaljevali. Podprli tista nadaljnja sodelovanja, ki podpirajo aktivnosti Društva za promocijo in korist Gore.

Nadaljevali bomo z že obstoječo prakso sodelovanja z osnovnima šolama na Gori. Društvo bo s svojo infrastrukturo in kadrovskimi viri podprlo zainteresirane šole, ki bi želele svoje aktivnosti izvajati na infrastrukturi društva. Poskušali bomo spodbuditi odgovorne v šolah, da bi tudi šole še bolj sodelovale z Društvom, predvsem na področju kulture in športa. Na šoli Otlica in Col bomo izvedli literarno-likovni natečaj, pri katerem bomo sodelujoče tudi ustrezno nagradili in najboljša dela objavili v časopisu Gora.

Študente z Gore bomo poskušali zainteresirati za pisanje diplomskih nalog na teme in problematiko Gore. Prav tako bomo vzpodbujali diplomante, da bi na Gori našli teme za magistrske in doktorske naloge.

Nadaljevali bomo z dobrim delom pri časopisu Gora, ki je v zadnjem času precej osamljen, a konstantno dober atribut promocije Društva.

Upravni odbor bo poskrbel, da bodo člani Društva sprotno obveščeni o aktivnostih v njem, v delu organov in sekcij Društva. Zapisniki, poročila, sklepi in drugi dokumenti bodo objavljeni na naši spletni strani. Prav tako bodo vsi sestanki ali druge oblike dogovarjanja znotraj Društva javni za vse člane, ki bi si to želeli. Širša javnost bo o našem delovanju sproti obveščena preko spletne strani Društva, časopisa Gora in morda tudi drugih sredstev obveščanja. Po potrebi bomo organizirali tudi tiskovne konference.

Zaključna misel

Člani Društva Gora s prijatelji, sponzorji, donatorji in s svojim delom so v preteklosti opravili veliko delo, ki se odraža v zgrajeni infrastrukturi in prepoznavnosti Društva doma in v tujini. V zadnjih letih so bile skoraj vse aktivnosti usmerjene na izgradnjo infrastrukture, ureditev športnega parka in društvenih prostorov. Manj aktivnosti je bilo posvečenih dejavnostim, ki so zapisane v osnovnem poslanstvu Društva Gora. Prav tako so do sedaj veliko delo opravili vsi člani upravnih odborov in predsedniki. Društvo je v dobri kondiciji, potrebuje pa nov zagon, zagon za dušo, duhovno izpopolnjevanje in osebno bogatenje. Člani se moramo zavedati, da je

Društvo prostovoljno združenje, v katerem vsak zase uresničuje svoje želje in ambicije ter hkrati uresničuje skupne cilje Društva. Biti član Društva pomeni sprejeti tudi obveznosti, dolžnosti in bonitete, ki so zapisane v dokumentih Društva. Tu je zapisan tudi etični kodeks, ki ga člani Društva moramo poznati in se po njem ravnati.

Zato vas pozivamo, da nadaljujemo bogato skupno pot v Društvu, v interesu generacij, ki prihajajo, v interesu Gorjanov in Gore.

GORA 1601-2001 400let
DRUŠTVO ZA OHRANJANJE IN VAROVANJE NARAVNE IN KULTURNE DEDIŠČINE
Predmeja 35a, 5270 Ajdovščina

Osnovna šola Otlica
Osnovna šola Col

JAVNI LIKOVNO-LITERARNI NATEČAJ

'GORA JE ENA, NAM VSEM DODELJENA ...'

Na natečaju lahko sodelujejo:

- učenke in učenci OŠ Otlica in OŠ COL (s podružnično šolo Podkraj);
- srednješolke in srednješolci, doma z Gore: 'od Čavna tja do Nanosa'.

Likovna in literarna žirija bosta ovrednotila izdelke posameznikov po starostnih skupinah:

- osnovnošolci, od 1. do 5. razreda,
- osnovnošolci, od 6. do 9. razreda,
- srednješolci.

Oblike svojega izražanja mladi ustvarjalke in ustvarjalci ter njihove mentorice in mentorji lahko svobodno izbirajo: pesmi, razmišljanja, zapisi pripovedovanj ter pričevanj; risbe, slike, fotografije ...

Poslane izdelke (likovne in literarne) je potrebno 'opremiti' z naslednjimi podatki:

- ime in priimek avtorja,
- starost in razred,
- ime šole, ki jo učenka/učenec obiskuje,
- ime in priimek mentorice/mentorja.

Najbolj uspeli prispevki bodo 24. 06. 2009 predstavljeni in simbolično nagrajeni na kulturni prireditvi na Rupi na Predmeji, v počastitev dneva državnosti, po trije literarni in likovni prispevki bodo nagrajeni še posebej.

Nagrajeni izdelki bodo arhivsko shranjeni pri Društvu Gora in se zato avtorjem načeloma ne vračajo. Najboljši izdelki bodo v naslednjem koledarskem letu tudi objavljeni v časopisu Gora, eden od likovnih prispevkov kot naslovnica časnika.

Rok za oddajo izdelkov je (vključno) **29. maj 2009**. Izdelke je potrebno predložiti po pošti ali osebno na naslov:

Društvo GORA
Predmeja 35a
5270 Ajdovščina

s pripisom: »NATEČAJ – 25. junij«

Predmeja, 01. 04. 2009

Predsednik društva Gora
Rajko Velikonja

narava

BLAGAJEV VOLČIN

(*Daphne blagayana*)

Elvica Velikonja

Kako naj pišem o tebi?

Vprašanje, ki se mi zastavi vsakič, ko je na listu papirja pred mano napisano samo tvoje ime, vsa miza pa je obložena s knjigami, revijami, izrezki člankov, fotokopijami. Že res, da nisi edina, ki je na seznamu v mojih misli označena s pripisom: »Le kaj naj napišem!« A pri drugih je miza skoraj prazna. O tebi je bilo pa že toliko napisanega, toliko povedanega, kot najbrž o nobeni drugi rastlini slovenske flore.

Po dobrodošlem nasvetu sem vedela. Pisanje o Blagajevem volčinu naj bo pisanje o ljudeh. Naj bo pisanje o druženju in prijateljevanju, iskanju in navdušenju, pričakovanju in spoštovanju.

Moja zgodba o tej roži se je začela v avgustu leta 2001, prav tistega dne, ko je bil na Predmeji Sloveniji prvič predstavljen naš zbornik Mati Gora. Jaz pa sem šla v Ljubljano. Dr. Tone Wraber me je povabil, da mi pokaže ljubljanski univerzitetni herbarij, katerega delček

je bil od tistega poletja naprej tudi moj bleščeči pelin s Čavna. Že kar nekaj časa sva si dopisovala, svetoval mi je pri pisanju za zbornik in s prijaznimi odgovori dopolnjeval moje botanično znanje. Prijetno druženje sva podaljšala z obiskom pri Samiji, kjer sem prvič v živo videla Blagajev volčin. Toliko sem že slišala in brala o tej roži, zdaj pa je bila tu. Cvetela kajpak ni, je bila pa vseeno lepa in bilo je lepo.

Nedaleč proč od Samije je Polhov Gradec, nad njim Polhograjska Gora s cerkvico svetega Lovrenca. V maju leta 1837 se je v polhograjski graščini, pri grofu Rihardu Blagayu, oglasil kmet. Z Gore mu je prinesel rumenih jožefic. Grof, četudi ljubitelj botanike, rože ni poznal. Že naslednji dan jo je poslal prijatelju Henriku Frayerju (možu, ki je osemnajst let pred tem s Čavna prvi prinesel hladnikovko) in ga prosil, naj jo določi. V letu za tem so med botaniki po Evropi romala pisma. Frayer je bil presrečen, ko je bilo dognano, da gre za novo vrsto, in v enem izmed njih zapisal: »Vpošiljatelju na čast sem ga imenoval *daphne Blagayana*«.

Blagajev volčin

Foto: Elvica Velikonja

14. maja leta 1838 se je iz Ljubljane proti Idriji peljal sam saški kralj Friderik Avgust II. Prav zaradi pred letom odkrite rože je, kljub slabi cesti, zavil še v Polhov Gradec in z obiskom presenetil grofa Blagaya. Po zajtrku se je povzpел na Goro in »z lastno roko nabiral zalo, blede dafno«, odtlej tudi kraljevo rožo. Obisku v čast je grof še isto leto ob vznožju Gore postavil spomenik, ki bo, kot bo mnogo let kasneje zapisal dr. Tone Wraber, »še dolgo pričal o naravoslovni kulturi slovenske domačije«.

Kralj je prispel v Idrijo še isti dan in niti slabo vreme mu ni moglo preprečiti, da ne bi drugi dan popotovanja oplemenitil še z obiskom tamkajšnjih botaničnih imenitnic. Takrat pa še nihče ni vedel, da zelo blizu, tam v idrijskih grapah, na odkritje čaka novo nahajališče Blagajevga volčina.

Leta so tekla, Gora nad Polhovim Gradcem, klasično nahajališče kraljeve rože, pa je ostajalo njeno edino znano domovanje. In to vse do druge polovice 19. stoletja, ko se je začelo vedenje o njeni razširjenosti večati. V teh letih je v Idriji kot rudniški kirurg služboval Jurij Dolinar. V herbarijsko zbirko na Dunaju je poslal na Idrijskem nabran primerek. Potem pa je »trnuljčica« iz idrijskih grap zaspala za krepko čez sto let. 7. aprila leta 2004 sta jo iz spanja, misleč na neko drugo rastlino, zbudil Anka in Marina. Z besedami »Saj to je vendar Blagajev volčin!« je lepotico naslednji dan odčarala profesorica Marija Bavdaž.

29. marca leta 2007 sem Blagajev volčin na Idrijskem obiskala tudi jaz. Obisk je bil dogovorjen že prejšnjo jesen, ko sem v Idriji spoznala Anko. Tako sem šla na blagajkin ponovno najden dom v družbi Anke, Marine, Rafkota in Tanje. Že sama pot je bila prijetna, s cvetočim pomladnim cvetjem polepšana, srečanje s cvetočo lepotico pa pravo doživetje. V kako prijetna druženja je preraslo to naše prvo skupno botanično pohajkovanje ste lahko prebrali v decembrski številki našega časopisa. Rafko jih je tako simpatično opisal.

Za zaključek pridimo še bliže domu. Že od leta 1965 je znano, da raste Blagajev volčin tudi v dolini Trebuše. Zagotovo me bo tudi tja popeljala pot in zgodba se bo nadaljevala v novem poglavju. Na dan, ko sem tudi sama postala del nje, pa me vsako pomlad znova spomni cvetoča lepotica v mojem vrtu. Zdaj so njeni cvetovi še skriti v popkih, ko boste to brali, pa bodo že prav lepo razcveteni.

škrbina in lipnik

ŠKRBINA IN LIPNIK

Anka Vončina

Idrijsko-Cerkljansko hribovje, naš tako razrezan svet med Vipavsko, Škofjeloško in Alpami, tolikokrat prekinjen z globokimi grapami, soteskami, tudi kanjoni, v vse smeri; spodjeden z vodami, preoblikovan s plazovi, spet dvignjen na uravnavo, ki rahlo vzvalovi in se na drugi strani takoj požene v drugo, še strašljivejšo in še globljo tesen. Toliko grebenov, potekajočih z leve in desne proti glavnim vodotokom, združujočih se in ločujočih, zaobljenih, ostrih kot nož, poraščenih, šele zaraščajočih se, golih, postopoma se spuščajočih, prekinjenih s poličkami, tilniki, škrbinami, novimi vzpetinami, nato odsekano padajočimi nekam tja v globino. Toliko grebenskih poti, tistih povezujočih med sosedi, zaselki ali kraji, mnogo pa izgublajočih se stečin divjadi. In med grebeni grape, bolj ali manj vodnate, tudi suhe, ostro zasekane, polkrožno uravnane, razpotegnjene, združujoče se s soslednjimi, objemajoče grebene in kipeče v dolino. Naš svet je naguban, a nisem zadovoljna s tem izrazom, to je na vse strani skrižan plise, ki te preseneti na vsakem koraku, na videz skromne razdalje se raztegnejo v celo dopoldne.

Ta svet velja za enega najmanj okrnjenih v slovenskem naravnem okolju, mešanica celinskega alpskega in mediteranskega rastja, življa, podnebja, kulture ...

Toliko sveta! Če bi ga poravnal, bi pokril velik del Slovenije. Tako skrivnostnega spoznaš le postopoma. Vanj vstopam previdno, spoštljivo do njegovih oblikovalcev, kajti vsepovsod so njihove sledi. Koliko poti, ki jih polstoletna zapuščenost še ni izbrisala. Mrežo počasi sestavljam, spletla je ne bom nikoli.

Tradicionalnost razbijajo novosti. Včasih težko najdeš začetek poti, včasih je važna stran, na kateri jo iščeš; in če na pravem koncu, se ti izteče kot poezija. Zgodí se, da jo moteči elementi prekinjajo v njenem toku. Reši te spontan občutek, ki ga pridobiš z leti, kajti vse poti so bile narejene po enem vzorcu, po zdravi, praktični kmečki pameti, ne prestrmo, ne čez nevarne odseke, ne preveč naokoli, zložno do cilja.

Tistega dne je bilo vprašanje prava stran, a ker dolinci poti ne moremo začeti na vrhu, se je bilo za njen začetek treba še posebej potruditi na spodnjem koncu. Vedela sem samo to, da poteka po pobočju Kuka, stražarja nad sotočjem Hotenje, Trebušice in Idrijce, Prvejkovega soseda. Senožet pod gozdom ni kazala nobenih znakov poti, v gozdu nobenega odcepa. Nič, potrebno jo bo poiskati. Pričnem kar naravnost po neizraziti grapi, dvigovala se bom toliko časa, da jo prečim. In res, prav kmalu sem na njej. Od tu naprej je vse enostavno. Lahko se

Škrbina, na sedlu, med strmcm in strmcm ...

Foto: Anka Vončina

ji prepustim, varno me vodi. Preči pobočje, se v serpentinah dviguje po grebenu, se spotegne v grapo, dvigne nad njo in se usmeri proti prevalu. Kako modro, spontano, čez preval. A bolj ko se bližam sončni luči, ki lije skozi lino, se mi dozdeva, da ni le preval, da na njem nekaj stoji. In ko pridem blizu, vidim, da ne stoji več: podrla se je, pogreznila vase in prerasel jo je bezeg, prerasle koprive. Ne morem verjeti! Pa saj sem videla že toliko zapuščenih domov v odročnih strmih bregovih! A česa podobnega, v skoraj navpičnem svetu, ki pada na dve strani, še nisem videla. Ponavadi vsaj hrbet nasloni na trdno, varno pobočje. Ljudje so hišo nasadili na greben, zraven postavili hlev in še vsa pomožna poslopja. Ena stran se ogleduje v Idrijci, druga, obrnjena proti jugozahodu, pa se spušča v Hotenjo, na obe strani neverjetna strmina. Zdrsnila bi na to ali ono stran, če bi ji bokov ne varovala Kuk in Plešarski vrh. In ne boste verjeli, kakšno ime so ji nadeli: Škrbina, nič drugega kot to! A ime vse pove. In če bi pot začela tukaj, bi ne bi bilo nobenih vprašanj, vse bi bilo jasno: v Kaš, k najbližjemu sosеду, na Plešarski vrh, V Hotenjo; in seveda nazaj k Idrijci, po svoji že prehojeni poti. Bil je aprilski dan, drevesni sok je pričelo ravno razganjati, mene pa je zajela neskončna nostalgija ...

Praznični dnevi, božič in novo leto, se bližajo. Končno: po – zdi se mi – neskončnem deževju sončni dnevi. Kam? Lipnik me že dolgo kliče. Graparski mentor mi je nekoč pokazal začetek poti, tam ob Idrijci, na Potoki blizu Stopnika. Kljub močni eroziji v grapi uspem slediti poti, nekdo jo je nekoč celo označil z redkimi knafličevkami. Ledena meglena vlaga, ki se dviga iz Idrijce, bi se mi, če bi ji dovolila, zajedla do kosti, a korak, usmerjen v strmino, me greje. Se pa obeša na vse, kar miruje, priklepa in vklepa jih v led, krasi jih z neštetimi biseri. Serpentina za serpentino, globoko ujedena v rob zaraščajoče se senožeti, me dviguje k svetlobi. Spodaj pa šumi zimska Idrijca, le ona: zvok avtomobilov posrka vase. Kakšno barvo ima! Njene zimske obleke se težko nagledam. Višje slutim steber podirajočega se kozolca. Sonce prodira skozi meglo in že sem ob podirajočih se stenah poslopij. Kot bi isto sliko nekje že videla. Prednja stran – vhod, obrnjen proti soncu; in hiša (kmečka izba). Ste že videli hišo s kmečko pečjo, ki bi gledala kam drugam kot na zahod? Poslopja sedijo, ne, jezdijo na ozkem grebenu, padajočem proti Idrijci. Severno in južno stran pa ji varuje greben, ki pada izpod Leskovega vrha na Šentviški planoti proti Idrijci in se takoj za hišo še zadnjič strmo vzpne v še eno kopico in se prav na mestu, ki so si ga predniki izbrali za svoje domovanje, najbolj zoži. Spet škrbina, le z drugačnim imenom. To je Lipnik, Lipnik pod Šentviško Goro in nad Stopnikom.

Dober dan, Lipnik ...

Foto: Anka Vončina

Bili so to trdni domovi, številnim generacijam pridnih rok. Vse, kar so potrebovali, so imeli kar tukaj. Lehnjakov kamen, ki so ga skrbno oblikovali v okenske okvire in umetelen portal. Izklesali so križne stebre za podporo stropa v hlevu in kletih, kuhinjske oboke, sejali so žito in s slamo pokrili tople domove, vodo natakali v bližnjem studencu. Vse, kar jih je obdajalo, so s pridom

izkoristili, le s pridnimi in iznajdljivimi rokami ter srci, polnimi ljubezni in razumevanja. Bili so srečni, njihove so pripeli v strmino, kot rjuhe na vrv za sušenje perila, živina je bila njihovo bogastvo, otroci blagoslov. In sosed, brez soseda ni šlo, kakršenkoli je že bil, tudi če je ljubil poezijo, tudi če je imel raje meglena jutra kot žareče zahajajoče nebo, tudi če je kdaj pa kdaj uporabil grobo besedo, bil je sosed, prvi, ki ga je dosegla prošnja po pomoči v nesreči, prvi, ki je s teboj delil radost v sreči. Do prvega soseda je vodila najbolj uhojena pot. Strpnost in razumevanje sta veljali enako kot sreča pri živini in zdravje otrok.

Kasneje, tega dne, sem sedela višje pod Zakrajem, na toplem sončku, grela sem se, še bolj pa so mi doživetja grela dušo. Ne, bila sem na peči tam na Lipniku, sonce je zahajalo za Plešarskim vrhom, jaslice z drevčkom so krasile kot nad hišno mizo, poprtnjak na mizi, zraven križ, žegnana voda in oljčna vejica. Mir, ubrano mrmrajoča molitev vseh prisotnih v prostoru me je zibala v sanjarjenje. Vendar nisem gotova, mogoče pa sem s Škrbine zrla v zahajajoče sonce tam za Gabrovim Brdom ali iz moje, Rudolfove peči, tam čez Suhi Vrh, kjer se sonce potopi v morje? Vsi ti domovi so tako topli in tako praznični in nikoli, prav res nikoli, ne bodo zares padli. Občudovanja vredne trdne kmetije! Preživele so vse gospodarske recesije tega sveta, uničilo jih je blagostanje.

**Upri se padcu.
In če tega ne zmoreš,
vsaj ne obleži na tleh.
In če se ne moreš upreti, da ne bi obležal na tleh,
dvigni srce proti nebu! In kot sestradan berač
prosi, naj bo napolnjeno:
in bo napolnjeno.
Lahko te potisne na tla,
lahko ti ni dopuščeno vstati.
Toda nihče ti ne more
preprečiti, da ne bi dvignil srca
proti nebu –
samo ti.
Največ se razjasni
prav sredi trpljenja.
Tisti, ki pravi, da trpljenje ne rodi
nič dobrega,
še ne poslušaj.**

C. P. Estes

spomenica

ZA IZGUBO ŽIVLJENJA – SPOMENICA

Bruno Polanc

Teodor Polanc – Dorče Podcirkuški se je rodil 10. 10. 1922, na Otlici, Benediktu in Rozi Polanc. Rodil se je v številni družini, ki je štela 12 otrok, on je bil sedmi po vrsti. Osnovno šolo – italijansko – je obiskoval na Otlici. Ko je končal 4. razred, je šolo pustil in se zaradi krize in potrebe zaposlil pri gozdni upravi Predmeja. Tam je bil zaposlen že njegov oče. Največ dela so imeli s popravili cest in z gozdnimi opravili na območju gozdne uprave Predmeja ali Idrija, povsod tam, kjer so potrebovali delovno silo. Kljub bedi in pomanjkanju je mlad fantina zrasel v lepega, čvrstega mladenciča, za katerim so se rada obračala mlada dekleta. Prišel je čas nabora – »štelnge«, za fante, ki so morali v italijansko vojsko. Italijanska oblast je namreč leta 1942 izdala ukaz, da morajo vsi fantje, rojeni leta 1922, v vojsko. Doma je tako za preživljanje številne družine ostal samo oče, kajti pred Dorčetom je moral v vojsko že njegov in moj brat Franc. Dorčetu in ostalim slovenskim fantom v italijanski vojski ni bilo lahko, saj so jih venomer obravnavali kot manjvreden narod. Ko je leta 1943 Italija razpadla, so se naši fantje, ki so služili v italijanski vojski, organizirali in vključevali v prekomorske brigade, ki so prešle v Jugoslavijo, da se priključijo redni Titovi vojski. Tudi moj brat Dorče je prispeval svoj delež, ko se je boril proti italijanskim, nemškim, domobranskim, četniškim in ustaškim silam.

V maju 1944 se je 1. Prekomorska preoblikovala. Dorče je bil vključen v 2. bataljon 13. Proletarske brigade, ko so se prebili do Drvarja. Ravno takrat je sovražnikova stran pripravljala napad, desant, na Drvar, ker je odkrila, da se tam nahaja sam vrhovni komandant, tovariš Tito. V 2. bataljonu 13. Proletarske brigade je bilo kar nekaj borcev z Gore.

13. Proletarska brigada je imela nalogo, da odbije vsak poskus sovražnika, da bi prišel v zaledje Drvarja. 10. maja 1944 se je naša vojska nahajala med Jajcem, Mrkonjič Gradom, zahodno od planine Manjača. Bitka na življenje in smrt je bila strahotna za vse naše borce. Brat Dorče

Spomenica, ki nas spominja na Dorčetovo žrtev

Foto: Arhiv Bruna Polanca

---

je skupaj s soborcem s puškomitraljezom skočil iz zasede, ko ga je zadel kos granate. Tako je žrtvoval svoje življenje za našo svobodo. Po koncu vojne, ko so se preživeli vračali domov, nas je doletela vest o bratovi smrti. 29. novembra 1950 sta starša za življenje padlega sina Dorčeta prejela spomenico.

Oče Benedikt in mama Roza sta v letu 1944, v le štirih mesecih, drugega za drugim izgubila dva sinova. 13. septembra 1944 je namreč v Italiji izgubil življenje tudi brat Franc. Po kapitulaciji Italije se je pridružil zavezniški vojski in se vključil v motorizirano enoto. Življenje je izgubil v prometni nesreči, na poti z bojišča. Vse do leta 2007 so njegovi posmrtni ostanki ležali na vojaškem pokopališču Monte Lungo, kjer še vedno počivajo številni njegovi soborci iz angloameriških zavezniških sil. Leta 2007 sem po treh letih iskanja dokumentov in dovoljenj z veliko truda njegove posmrtne ostanke uspel pripeljati domov in ga pokopal v grobu staršev. Moja velika želja je bila, da bi v domačo zemljo pripeljal tudi posmrtne ostanke brata Dorčeta, ki je pokopan na partizanskem pokopališču v Mrkonjić Gradu. Žal je to nemogoče, saj je pokopan v skupinskem grobu, skupaj z devetimi drugimi soborci. Na istem pokopališču je pokopan tudi Franc Bizjak, Cuntov s Predmeje (roj. leta 1913), ki je padel 12. maja 1944.

Pripis:

V prispevku nisem podrobneje navajal poti, ki jo je brat Izidor, Dorče, prehodil v času oblikovanja 1. Prekomorske. O tem si lahko več preberete v knjigi 1. in 2. Prekomorska brigada.

---

60 let v članstvu zzb predmeja

60 LET V ČLANSTVU ZZB PREDMEJA

Staša Mrak in Dušan Brus

V tej številki Gore bi vam radi predstavili še dva člana ZB Predmeja, ki sta lani prav tako praznovala 60-letnico članstva, in sicer sta to Srečko Černigoj – Rovnarski in Bogdan Velikonja – Danko Bevkov.

SREČKO ČERNIGOJ – SREČKO Z ROVNE

Najprej sva obiskala Srečka z Rovne. Prijazno naju je povabil v hišo in kmalu je beseda stekla o spominih na minule čase.

Srečko se je rodil 20. 8. 1930, na Predmeji (V Bajti), mami Rozi in očetu Antonu. Bilo mu je komaj leto in pol, ko mu je umrla mama. Oče se je znova poročil in dobil je še tri polbrate.

Na Predmeji – takratnem Dolu, je obiskoval italijansko osnovno šolo.

NOB-ju se je priključil 1. junija 1943. leta, star komaj 13 let. Maks Čibej, takratni član teritorialnega odbora Predmeje

in Otlice, mu je pred tem razložil cilje NOB-ja. Že drugi dan je opravil svojo prvo kurirsko nalogo. Odpeljal je domačega vola na Avško gmajno, kjer so ga prevzeli borci Gregorčičevega bataljona. Tako je občasno opravljal še druge kurirske naloge .

Po kapitulaciji Italije se je aktivno vključil v NOV, in sicer pri NOO Predmeje in Otlice, ki so ga vodili

Cvetka Čibej, Maks Čibej in Ivanka Černigoj. Bil je dodeljen skupini, ki je skrbela za prevoz orožja, municije, hrane in oblačil, ki so ostala na Predmeji po odhodu italijanske vojske. V vas je prihajal tudi vojaški material z drugih območij, ki ga je bilo potem potrebno prepeljati na težko dostopna skrivališča v Trnovskem gozdu.

Partizanska vojska je postajala vse številčnejša in sorazmerno s tem so rasle tudi potrebe po

dostavi vojaškega materiala iz zaledja na območja borb.

Po goriški bitki je bil porušen tudi most v Čavnu, kar je še dodatno oviralo dotok materiala iz Vipavske doline. S svojo vprego je oskrboval bojišča v vaseh Trnovo, Lokve, Čepovan pa vse tja do Godoviča.

Najbolj so mu ostale v spominu bitke v juliju leta 1944, na Lokvah; nato v septembru istega leta v Črnem Vrhju; v januarju leta 1945 na Trnovem; in tista na Sinjem vrhu, kamor je dovažal orožje in municijo, po nalogu komandanta IX. korpusa.

V času med bitkama je prevažal vojaški material v centralno skladišče, ki se je nahajalo med malo Lazno in Lokvami.

Zanj najnevarnejši dogodek pa se je zgodil na Lokvah. Takole pripoveduje: »Zadnje dni meseca marca, leta 1945, torej tik pred koncem vojne, sem padel v nemško zasedo med Malo Lazno in Lokvami. Bil sem ranjen, prestreljen skozi levo podlahtnico. Odpeljali so me na Lokve in čakala me je gotova smrt, a me je rešil Srečko Pergar, ki je takrat služil v domobranski vojski.

Ranjenega so me odpeljali v Goriške zapore. Osvobodila me je 30. divizija in druge enote 9. korpusa.«

Leta 1950 je odšel na služenje vojaškega roka, in ker je bil vrl in postaven fant, je služil vojsko v Titovi gardi.

Po prihodu domov se je ponovno zaposlil kot gozdar v Gozdnem obratu Predmeja, ki se je čez nekaj let preimenovalo v SGG Tolmin. Tam je bil zaposlen vse do invalidske upokojitve, leta 1980. Poročil se je leta 1957, z Milko Rovnarsko. V zakonu so se jima rodili štiri otroci, in sicer hčerki Zdenka in Tatjana ter dvojčka Ciril in Metod. Žena se je posvetila vzgoji otrok, možu in gospodinjstvu. Zdajšnjo domačijo sta kupila leta 1962 (bila je požgana in v ruševinah), hišo na novo sezidala in se 1965. leta vanjo vselila.

Srečko je bil vseskozi aktiven član ZZB Predmeja. Pet let kot predsednik in kar dvajset let praporščak. Prejel je več odlikovanj in priznanj: medaljo za zasluge za narod, prav tako priznanje za vsestransko prizadevanje ob akciji postavitve spominskega obeležja relejna postaja P 5 na Predmeji, leta 1985, ki mu jo je podelil odbor 4. brigade VDV partizanskih kurirjev Severne Primorske; aprila 2001 pa je prijel še priznanje ZB NOV Slovenije.

Ponosen je na svojo bogato življenjsko pot, a žalosten obraz pove, da zelo pogreša preminulo ženo Milko, s katero bi na jesen življenja obujala spomine na pretekle dni.

BOGDAN VELIKONJA – DANKO BEVKOV

Prav na 81. rojstni dan sva obiskala tudi Bogdana Velikonjo – Dankota Bevkovega. Vesel naju je bil, čeprav sva prišla praznih rok, a z iskreno dobrimi željami. Danko je kljub letom še vedno iskrega duha in spomina. Njegova življenjska pot je bogata z izkušnjami in dogodki, za katere bi bilo škoda, da bi šli v pozabo.

Družina pri Bevkovih je štela sedem članov: mamo Berto, očeta Alojza ter pet sinov (bratov): Dankota, Naceta, Romana, Rudkota in Rinota. Osnovno šolo je obiskoval na Predmeji. V tistih časih je potekal pouk seveda v italijanskem jeziku. Pisati slovensko jih je učil tata Lojze, doma. Po osnovni šoli se je hkrati z očetom zaposlil Predmejo, pri italijanskem lesnem podjetju.

Po kapitulaciji Italije, septembra 1943, se je Danko vključil v NOB, kot orožar. Deloval je v okolici Predmeje. S tovariši je skrbel za zbiranje in pravilno vzdrževanje ter skladiščenje

orožja in municije ter prevoze v skrivne bunkerje. Tako je bilo do poletja 1944, nato pa je bil premeščen v Cerkno, k IX. korpusu. Opravljal je iste naloge kot prej, le da so bile te v večjem obsegu, saj so takrat orožje dostavljala tudi že ameriška zavezniška letala. Tam je dočakal konec vojne. Po osvoboditvi je bil premeščen v vojašnico Vipava in ostal tam do novembra 1945, ko je bil demobiliziran. Vrnil se je domov na Predmejo in pomagal pri obnovi požgane vasi. Konec leta 1947 je odšel v trgovsko šolo v Ljubljano in se po zaključku šolanja za poldrugo leto zaposlil v Dravogradu na Koroškem. Nato se je znova vrnil v šolo, tokrat poslovodsko, jo uspešno zaključil in dobil zaposlitev na tedanji Okrajni zadružni zvezi Gorica, s sedežem v Šempetru, kjer je delal kot inštruktor. Tu si je pridobil dovolj izkušenj in se nato zaposlil pri Grosistu Gorica, pozneje Trgovsko podjetje Goriška, kjer je bil do upokojitve leta 1977 poslovodnja trgovine na Vogrskem.

Poročil se je v maju 1954 leta z Marijo Polanc (Marico Polancavo). V zakonu so se jima rodili trije otroci: Bogdana, Stanko in Irena.

Kakor rečeno, v ZB Predmeja se je včlanil 1958. leta in tako so pričeli orati ledino takratni prvi člani, med njimi tudi Danko, Nace, Srečko in Vika Likerska.

Kot mladinec, pa tudi še v času službovanja, je bil Danko tudi amaterski igralec pri dramskih skupinah, najprej na Predmeji in nato tudi na Vogrskem. Ob tem ga prešinejo lepi in veseli spomini. Film in knjiga pa sta še danes njegov recept za dolge zimske večere.

Po upokojitvi Danko ni držal križem rok. Osem let je bil predsednik ZB Predmeja, za zasluge je prejel tudi veliko priznanj in pohval.

Pridružil pa se je tudi takratnemu Smučarskemu klubu Predmeja in bil precej časa tudi njegov tajnik. Danko pravi, da so takrat številni v vasi zavzeto in s srcem sodelovali pri delu kluba, zato tudi uspehi niso izostali.

Nekateri tekmovalci smučarskega kluba so dosegali odlične rezultate tudi na državni ravni. Med njimi se je izkazal tudi Dankotov sin Stanko, ki je postal član državne reprezentance. Na poletih v Obersdorfu je leta 1979 poletel 154 metrov, kar je bila takrat peta najdaljša daljava kakega Slovenca in tudi primorski rekord.

Žal se je Stanko leta 1998 smrtno ponesrečil v prometni nesreči, kar je odprlo veliko žalost v srcih domačih. Stanko je bil ponos krajanov, saj je ponesel ime svojega kraja tudi onkraj državnih meja. V tolažbo družini in ženi Tatjani pa je zapustil sina Aljaža in hčerko Tjašo.

Dankotu in Marici sta na domu pri Bevkovih v pomoč hčerki Bogdana in Irena ter vnuk Mitko. Mračilo se je že, ko sva se poslavljala od Dankota in njegove družine z zavestjo, da so naši starejši krajan arhiv naše zgodovine, a se tega pogosto spomnimo šele takrat, ko jih ni več med nami. Danko je še med nami in kličeva mu: »Še na mnoga, zdrava leta!«

nove knjige

S KNJIŽNE POLICE

V tej številki naše 'Gore' predstavljamo tudi dve novi knjigi, in sicer spomine Leonarda Kovača: Garušna, in pesmi Ivana Mermolje (Ičeta): Kresnikovanja. Avtorja sicer nista Gorjana, saj gledata Goro od spodaj navzgor (prvi je iz Lokavca, drugi pa s Ceste). A naš časnik že od začetka izhajanja presega meje Gore, tako v ožjem kot tudi v širšem pomenu, saj v njem objavljamo tudi prispevke s colskega in podkrajkega konca. In iz Dežele ...

Leonard Kovač je v 'Gori' že objavjal, Ivana Mermoljo pa poznamo kot imenitnega uvodničarja v ajdovskem občinskem časniku 'Latnik' (v zadnjem času uvodnike piše v novem časniku 'Prepih').

Kot pesnika pa Ičeta, kot mu pravijo, širši krog ljudi ni poznal, čeprav je pozorni bralec v njegovih 'uvodnikih' ter 'klepetih pod latnikom' lahko začutil dušo pesnika ...

V naslednji številki 'Gore' pa bomo bolj podrobno predstavili pesnika in pisatelja s Predmeje, Bojana Bizjaka – Zakavskega, ki v zadnjem času izdaja knjige kot po tekočem traku.

(Uredništvo)

KRESNIKOVANJA OB OGNJU POEZIJE IVANA MERMOLJE

Ivana Slamič

Ivan Mermolja, slavist in komparativist, se je rodil 1953, na Cesti. Po končanem študiju v Ljubljani se je vrnil domov in v Ajdovščini opravljal različna dela v kulturnih ustanovah, organiziral prireditve, ustanavljal stranko, dela na Radiu Nova, urejal Latnik, zdaj ureja Prepih. Ves čas piše, obvezne uvodnike za Latnik, v zadnjem času za Prepih, prispevke za radio, šaljive skeče za prijatelje in pesmi, ki jih recitira ob šanku, in pesmi, ki so samo njegove. Vsa njegova različna besedi-

la so razdrobljena, pol izgubljena, včasih najdena; so samo trenutna, ko gredo v eter, in že naslednji dan pozabljena. Ves čas na robu, med svetlobo in senco, med dnevom in nočjo, med pravili in kršenjem pravil, med užitkom in muko, med trajnostjo in hipnostjo. Zanima ga rob in ne uhojena cesta, zanimata ga chiaro – scuro polboemskega življenja, zato je tudi razumljivo, da je na slavistiki napisal diplomsko nalogo o umetniku v Lokarjevih delih in trčil takoj ob Piona, njegovo umetnost in njegovo knjigo Na robu.

S predstavitve na Cesti
Foto: Gregor V. Humar

Ne glede na to, kako so pesmi v zbirki urejene, začenjam svoje branje Mermoljeve poezije prav s pesmijo Na robu, v kateri v štirinajstverzni sonetni obliki, z rimami, ki so v klasičnem sonetu predpisane, s tipično, še prešernovsko, dvodelnostjo, vendar ritmom, ki ni sonetni in izhaja iz alpske poskočnice, ugotavlja:

*Tja k robu me vleče magična sila,
med reveže norce in med berače,
klošarje, prepolne omamne pijače.*

V drugem, tercinskem, delu soneta se pesnik odloči, da si bo, ... *sam zgnjetel nov veder obraz, / saj tistega prvega odplaknil je čas*. Zavest dvojnosti, razdvojenosti, iskanje med svetlobo in senco, med biti in ne biti, med veljavnim, predpisanim, družbeno dogovorjenim (religija) je osnovno sporočilo vseh pesmi. In ironija, predvsem samoironija, ki izhaja iz zavedanja, da človek, ki je na robu, ki je na tanki črti niča in biti, *preveč zlahka resnico o sebi zgubi(m)*.

Igra s sonetom, ki ima namesto italijanskega enajsterca amfibraški verz, je zavestna. Užitek je v kršenju pravil, tudi pesniških, in v demitizaciji pesniškega sporočila slovenskih pesniških avtoritet – Prešerna, Župančiča. Prva pesem Hvalnica noči se začenja z znamenitim Prešernovim vprašanjem v pesmi Pevcu:

*Kdo zna
noč temno razjasnit, ki tare duha.*

Prešeren išče svetlobo, razjasnitev temeljnih bivanjskih vprašanj, čeprav ta ni možna, saj na retorična vprašanja (kdo zna, kdo ve, kdo uči) ni odgovora, razen retoričnega. Mermolja pa hoče v temo zreti, jo razumeti in poslušati sporočila noči, ki je, tako kot pri Prešernu, več kot del dneva. Njegova noč je težko dostopno bistvo življenja. Da ga spoznaš, ga moraš raziskovati, vanj zreti. Kdor zrenja ni sposoben, naj zaspi in pusti noč njemu. Bistvo življenja pa je škrobotanje dežja,

pesem vetra in murnovo štetje, tisti prvinski svet, ki je samo njegov. Na nek način polemizira tudi z Župančičevo pesmijo *Kuj me, življenje, kuj*, ki jo je treba zapisati, če hočemo ugotoviti razliko. Župančič pravi:

*Kuj me, življenje, kuj!
Če sem kremen, naj se raziskrim,
če jeklo, bom pel,
če steklo – naj se zdrobim.*

Župančič življenje, energijo in moč zunaj njega, ogovarja. Življenje samo je več kot človek, je moč nad njim, ki človeka določa, preizkuša in ga meri. Tudi Mermolja ga sprejema enako, določa mu skoraj božanske, nadzemske, izvenčloveške razsežnosti, kar v pesmi *Kuj me...*, *kuj...* sporoča s srednjim spolom: si me vabilo, si zgostilo, si nabiralo, si zatemnilo, zagrozilo itd. Župančičevo vabilo življenju je Mermolja zamenjal z vabilom življenja njemu samemu. »Kovanje« je za Župančiča preizkušnja lastne moči, Mermolja vabilo, celo grožnjo zavrača z zamahom roke, kar stopnjuje s pomenom povedkov, predvsem pa z vztrajnim ponavljanjem *Nisem vzel!* na koncu vsake kitice. In ko se dela sinji dan, je pesnik razklan od sonca in svetlobe, svojih naravnih sovražnikov. Ta *kuj me, kuj* ni več želja po moči, energiji, preseganju danega, temveč možnost, da se odločaš za svojo lastno, čeprav ne popolnoma jasno pot, vendar lastno, kar sporoča s ponavljanjem *ko grem, ko grem, ko grem ...* v zadnjem verzu.

Mermoljev svet je njegova dolina, taka, *kot bi še ne sijale zvezde*, pred nastankom sveta, pred urbanizacijo, pred uveljavitvijo različnih miselnih in izmičnih sistemov. Je svet noči in tišine: *Kot bi živel le pritajen šum potoka*. Zato tudi njegov glas (v pesniško programski pesmi *Glas*) raste iz teme, noči, v kateri mu je (skoraj) dano svet razumeti, raste iz njenega nasmeha, iz vrtinčaste burje in je upognjen in skrivenčen *kot deblo hrasta na meji svetlega in temnega*. Razdvojen in nemiren je, ker je zapustil dolino. V trenutku, ko ni več doma, prvinskega, pred-izmičnega, se v njem naselijo smrt, občutek propadanja, neustvarjalnosti, samote. Povezan mora biti z elementarnostjo sveta rojstva; o sebi pravi, da je po srcu, ne imetju in poklicu, kmet, ker samo ta zna čutiti zemljo, vodo, ogenj in zrak, predevropske elemente, iz katerih je svet nastal (V pajčolanu). Iz njegove dvojnosti, saj je *nasprotnik svojega notranjega žara/ in sodelavec nemira*, raste ustvarjalnost. Pesnik je:

*Začetnik kaosov vsakega jutri
in prepričan preklinjevalec
vseh papirnatih bogov na zlatih oltarjih.*

In popolnoma vseeno je, kateremu bogu ali bogovom so zlati oltarji postavljeni: predevropskim (Izida), rimskim, gneči na slovanskem Olimpu ali krščanskemu. Deset zapovedi, Mermolja jih je napisal v sonetu, ki ga je našel pri poljskem romantiku Mickiewiczu, je namenjenih božjemu udobju. Vse človeško živi svoje lastno življenje, bije svoje lastne boje in človek, *bog vseh bogov*, z muko prihaja do spoznanja *v dobro v sebi veruj*. A tudi v to resnico, zapisano v pesmi *Kresnikov šepet*, ki, neke vrste desetverzne magistrale, zaključuje cikel *Deset zapovedi*, Mermolja

---

dvomi. Zavita je v tanki, lažni pajčolan, je nepregledna, nerazvidna in je breg prihodnjih iger. Tako, kot je igra življenje samo. Čeprav igrana po vseh pravilih, je najpomembnejše, da pravil ni. Zato se igra nadaljuje v pesmi Kaplje se igrajo hudournik, v kateri se bogovi in polbogovi, pantagruelovski uživači življenja, predajajo erotičnemu stvarjenju sveta, vode, čistega izvira ljubezni, ki ustvarja dolino, bogato, zeleno, plodno, dom moškim in ženskam in njihovim otrokom In vse je igra in vse so sanje (zato Kresnikovanja), v njih sta bogastvo življenja – *za bilko bilka v snope* – in smrt – *za bilko bilka v reden* – eno. Edini resnični in za vse veljavni pravili sta rojstvo in smrt. Z oksimoroni v pesmi V pajčolanu ustvarja dvojnost lastnega bivanja (*nesmrtni nosilec smrtnosti*) in v hipu izniči vsako tragičnost, nesrečnost (*Nasprotnik svojega notranjega žara/ in sodelavec nemira: ti si na potezi!*) in gre dalje, bi lahko nadaljevali, kar gre, kot v pesmi Kuj me. Prav branje njegovih pesmi kot zgodbe nam da možnost, da v besedni zvezi *za bilko bilka v reden* zaslutimo smrt. Besedna zveza je najprej zapisana v pesmi Češnja se je odela, v kateri je vse lepo, tudi smrtno. Pesem bi lahko, če je razvrščanje nujno, uvrstili med ljubezenske pesmi. Njihovo izhodišče je vedno zgodba, ki subjektivnemu daje lastnost objektivnosti, splošnosti, veljavnosti za vse, ne samo zanj. Tudi v njih je nihanje med temo in svetlobo, med lepoto in grdim, med užitkom in nesrečo. Je hoja po tankem robu samospoznanja in samouničenja:

*Med mrtvimi očmi mladičev,
ki zbrozgani okrog leže, ostal je sam.
S kremplji svojih krutih rok iztrže svoje –
razdiralčevo zaljubljeno srce. (Razdiralci gnezd)*

Morda so najbolj osebne le Rosa, prelepa, to je prava oznaka, ljubezenska pesem, Molitev I in Molitev II.

In spet samoironija. Vzvišeno opravilo – pesnjenje – postane banalno in mučno iskanje pravih besed, ki bi jo zadovoljile. Pesem nastaja tako dolgo, da pesnik dokončno zapiše ugotovitev: šla je z drugim.

Mermolja se s svojimi pesmimi ne pridružuje pesniškimi iskalcem možnosti bivanja, smisla, daljnega cilja, ki človeka osrečuje in osmišlja. Človek je akrobat, hodi po robu, ki je kot napeta vrv, in se veseli tveganja. Samo tveganje je vznemirljivo, samo hoja po robu, ki je stik nič in bivanja. S te točke gledanja ni nobena stvar, ki se nam zgodi, tako strašna in tako lepa, da se ji ne bi mogli nasmehiti in iti naprej. Življenje je vse, kar smo. Življenje so klošarji, prepolni omamne pijače, je slepi pevec, ki se mu ljudje smejejo in žvižgajo (v tem najdem sled Kosovela in njegovega cirkusa Kludsky), pa Lojz klošar in vsi Villonovi bratje in sestre, vsi njegovi daljni potomci, ki so z vsem svojim bivanjem vredni, da živijo v pesmi. Prav tako kot ona, ki mu prinaša roso, kot ženska, ki je črna pika na travniku, kot vsi drugi, ki v Mermoljevih pesmih so. V teh, ki so zbrane v zbirki, in v onih, ki so se izgubile med hojo po robu. Samoironični nasmeh je za življenje pesmi včasih škodljiv in tisti, ki nismo dovolj na robu, ki tega nočemo ali pa nismo dovolj pogumni, da bi hodili po njem, za izgubljenim, vendar nekoč slišanim, žalujemo.

GARUŠNA

ali:

»Tukaj smo bili samo tisti, ki smo ljubili delo ...«

(Leonard Kovač: *Garušna*, str. 49)

Franc Černigoj

Z letnico 2008 je v Lokavcu izšla obsežna knjiga **Leonarda Kovača: Garušna**. Njenega avtorja bralci 'Gore' poznamo, saj je v našem časniku že večkrat objavljajal svoje na neposreden način zapisane spomine, dostikrat povezane z Goro, z delom v gozdu (furanje) ter z Gorjani.

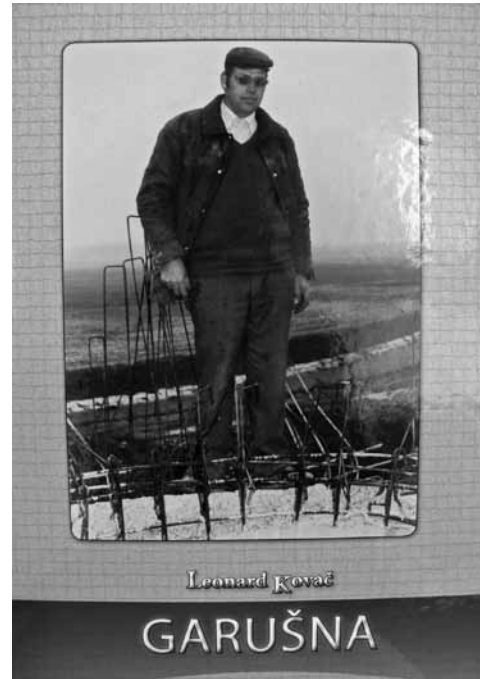
Za njegovo knjigo 'Garušna' (Garanje) lahko rečemo, da je visoka hvalnica delu, odkriti besedi in poštenju. Pisana je, kot bi udarjal s kladivom: zdaj močnejše, zdaj bolj nalahno. Udarec sledi udarcu: v enakomernem ritmu avtor odkrito niza dejstva, osvetljena z njegovega zornega kota. Na skoraj 300 straneh Leonard popisuje svojo delovno dobo, ki jo je preživel na podjetju 'Primorje'.

Prof. dr. Ana Kranjc v spremni besedi h knjigi pravi: »'Garušna je bogato avtorjevo darilo podjetju Primorje in javni kulturi. Preberemo jo na dušek, saj je tako polna doživetij in zgoščena s primeri, da je ni mogoče odložiti. (...) Bralec se z avtorjem že na začetku zbliža in mu sledi skozi tridesetletno garanje in ustvarjanje, v labirintu medsebojnih odnosov in človeških usod. Knjiga je bralno zanimiva, domača in opisuje resnične ljudi in resnične dogodke. (...) Knjiga (...) presega pripoved posameznega človeka o njegovi usodi. Odkriva splošna načela medsebojnih odnosov, sporazumevanja in sporov med ljudmi, položaj delavca in njegov pogled na delo, podjetje, sodelavce in okolje. (...) Leonard opisuje problematične situacije med delavci in njim, delovodjem, pove, kako jih je reševal in ohranil svoje osebno dostojanstvo in dostojanstvo drugih. (...)»

Avtorju lahko čestitamo, da je svoj osebni pogum izrazil tudi na ta način, da je brez strahu in predsodkov vzel pero v roke. Pomislimo, koliko doživetij, človeškega in kulturnega bogastva izginja v pozabo, ker je beseda ljudem obmolnila na robovih strahu in premajhne samozavesti. (...) Tudi v tem pogledu je Leonard Kovač lahko mnogim vzgled in vzpodbuda, da tudi sami s pisanjem ovekovečijo svoja osebna doživetja ter jih strnejo v naše skupno kulturno izročilo.«

Mag. Jasna Pirjevec pa na koncu knjige dodaja: »Knjiga je spomenik zavesti in odgovornosti do dela. Toliko poštenosti in delovnega zanosa je v današnjem času težko doživeti in marsikomu morda celo razumeti.«

Uredništvo in, verjamemo, da tudi bralci 'Gore', Leonardu Kovaču iskreno čestitamo za smelo dejanje!

Naslovnica knjige Leonarda Kovača

Garušna

Foto: Arhiv

velika noč

VELIKA NOČ

Miloš Likar

Velika noč, ki je največji krščanski praznik, nima točno določenega datuma. Praznujemo jo namreč prvo nedeljo po prvi spomladanski polni luni. Najbolj zgodaj je lahko 22. marca. Prej ne more biti, ker je 21. marec prvi pomladni dan. Najpozneje je lahko 25. aprila, kasneje ne more biti, ker bi sicer ne bila po prvi pomladni polni luni. To pomeni, da je možnih 35 različnih datumov velikonočnega praznika.

V aprilski številki Novic iz leta 1859 beremo: »Velika noč pred 22. sušcem se praznovati ne more, pa tudi ne pozneje kakor 25. malotravna. Celih pet tednov se luna sprehodi po nebu, da nakaže datum velike noči. V letu 1815 je bila velika noč zgodaj – namreč 22. sušca, kar se v tem stoletij nič več ne bo primerilo.«

Od velike noči so odvisni tudi premakljivi cerkveni prazniki v letu. Štirideset dni pred veliko nočjo je pepelnica, dan preje pust. Štirideset dni po veliki noči praznujemo vnebohod, deset dni kasneje pa binkošti, še deset dni zatem pa telovo – sv. Rešnje telo.

Lani smo praznovali veliko noč 23. marca. Naslednji zgodnji datum je 25. marec. Na ta dan smo imeli zadnjič veliko noč leta 1818, ponovila pa se bo leta 2285. Najpoznejši datum velikonočne nedelje je, kot že omenjeno, 25. april. Nazadnje je bila na ta dan velikonočna nedelja leta 1943, naslednja pa bo leta 2038. Najpogosteje je velika noč v aprilu. V preteklih 130 letih so veliko noč največkrat praznovali 1. aprila – osemkrat. In sicer leta 1866, 1877, 1888, 1923, 1934, 1945, 1953 in 1956. Desetkrat so veliko noč praznovali na 10., 17. in 21. aprila.

O praznovanju velike noči v Vipavski dolini in na Primorskem nasploh je pisal Niko Kurent v svoji knjigi Praznično leto Slovencev. Napisal je med drugim, da nobenega praznika v letu niso obhajali naši predniki tako slovesno kot prav veliko noč.

Nicejski cerkveni koncil je leta 325 določil kot datum velike noči prvo nedeljo po pomladanskem ščipu. Natančno izračunavanje tega datuma je zaradi luninega gibanja kaj zapleteno.

Z veliko nočjo so povezani tudi veliki četrtek, ko so imeli apostoli s Kristusom zadnjo večerjo, veliki petek, ko je Kristus umrl, zvečer tega dne pa so ga pokopali. V grobu naj bi ležal vso veliko soboto. Na velikonočno nedeljo pa naj bi vstal od mrtvih.

Poglejmo, kaj lahko beremo v velikonočni številki Slovenca iz leta 1904, ko so praznovali veliko noč 3. aprila. Naslednja na ta dan bo leta 2050.

Takole piše med drugim (pisano je v takratnem knjižnem jeziku): »In zopet se odeva priroda z mladim zelenjem in duhtečim cvetjem. In zopet se oživljajo gozdovi ter odmevajo od petja drobnih ptičic, veselečih se novega življenja. In zopet rasteta moč in svetloba. To je vstajenje. Človek ne more biti miren in ravnodušen, ko vidi vse to. Kje je ključ? A na svetu so ljudje, ki nečejo vedeti zanj, ki se boje neskončnega vira življenja. Ti hočejo v svojih mislih sezidati nov svet, v resnici pa ne morejo dati življenja niti eni majhni bilki. Od svetlobe beže v temo, resnici zagrinjajo lice, da bi se mogli plaziti med negotovimi sencami. Verovati nočejo enega gotovega, zato verujejo v sto negotovih stvari. Vedeti nočejo tega, kar je jasno. To je duh odpora, ki ne zida, ampak razdira. Danes leži nad nami kakor sneg in led brezsrčno materialistično naziranje.«

kulinarični kotiček

Z LAHKIMI KORAKI HODIMO V POMLAD ...

Lojzka Bratina

Zima se je končno poslovila, letošnja nas je izdatno obdarila s snegom in mrazom. Držali smo se toplih prostorov in veselo jedli vse mogoče dobrote.

Morda smo pridobili kak kilogram teže in se ga bi sedaj na hitro radi znebili.

Pa sem sklenila, da tokrat napišem za bralce GORE nekaj bolj lahkega, z veliko zelenjave.

Skuhali bomo celo kosilo, pa sploh ni zahtevno. Kar pogumno na delo ...

Pripravljali bomo kosilo za štiri osebe:

POROVA JUHA

PURANJI ZREZKI V OMAKI

CVETAČNI NARASTEK

REGRAT Z JAJCEM

POROVA JUHA

Sestavine:
0,30 kg pora
20 dag krompirja
4 dl vode ali kostne juhe
sol
2 dag olja
strok strtega česna
popper
peteršilj
bazilika
malo majarona
2 žlici kisle smetane

Por zrežemo na kolobarje in ga dušimo na olju. Malo solimo in dodamo kislo smetano.

Olupljen krompir zrežemo na štiri dele in skuhamo. Preden dodamo por, ga s paličnim mešalnikom dobro sesekljam, da nastane gosta zmes.

Šele takrat dodamo por. Juho začinimo z začimbami, pogrejemo in ponudimo v jušniku.

PURANJI ZREZKI V OMAKI

Sestavine:
0,5 kg puranjega fileja
2 dag moko
2-3 dag olja
sol
11/2 dl vode ali jušne zelenjavne osnove

Puranje fileje narahlo potolčemo, solimo in po eni strani potresemo z moko. Na vročem olju jih na obeh straneh popečemo, da porjavijo, zalijemo z vodo ali jušno osnovo in počasi na šibkem ognju dušimo še deset minut. Ponudimo jih k cvetačnemu narastku. Na koncu lahko po želji dodamo še dve do tri žlice belega vina.

CVETAČNI NARASTEK

Sestavine:
0,5 kg očiščene cvetače
slan krop
2 dag masla
bešamel
sol
muškati orešček
2-3 cela jajca
5 dag naribanega parmezana

Sestavine za bešamel:
2-3 dag masla
4 dag moka
11/2-2 dl mleka

Cvetačo skuhamo do polovice in jo stresemo v ognjevarno posodo, ki smo jo pred tem namazali z maslom.

Bešamel pripravimo tako, da na maslu svetlo popražimo moko, jo zalijemo z mlekom in gladko razmešamo, da ne nastanejo grudice, ter prevremo. Odstavimo ga z ognja, mu dodamo muškati orešček, poper in sol ter rumenjake. Posebej stepemo sneg iz 2-3 beljakov in ga vmešamo v bešamel. Vse sestavine prelijemo po cvetači, potresemo z naribanim parmezanom in postavimo v ogreto pečico. Pečemo 30 minut pri 185 stopinjah Celzija.

REGRAT Z JAJCEM

Sestavine:
0,20-0,30 dag očiščenega in opranega regrata
2 trdo kuhani jajci
3 dag olja
sol
kis

Očiščenemu in opranemu regratu dodamo sol, kis, olje ter premešamo. Na vrh solate naribamo dve trdo kuhani jajci in ponudimo. Jajca lahko v regrat tudi vmešamo.

Dober tek vam želim!

krajevna skupnost predmeja

POGLED NAZAJ IN NAPREJ - KRONIKA SVETA KRAJEVNE SKUPNOSTI PREDMEJA

Rajko Likar

Gora in Gorjani, dve imeni, a ob tem en občutek, združen v prelepi naravi, ponosu, trmi in vztrajnosti ljudi, ki tu gori bivamo že štiri stoletja. Ja, kar nekaj jeklene volje in ogromno dela je bilo potrebno, da smo si prebivalci Predmeje ustvarili ta »mali raj na Zemlji«, ki ga vedno raje, kot opažam, obiskujejo tudi številni drugi, prelepe narave in miru željni obiskovalci in popotniki, predvsem v vročih in soparnih poletnih dneh.

Danes pa pridejo do izraza predvsem sloga, medsebojno spoštovanje in sodelovanje, da bomo našemu kraju na tej prelepi planoti Gori omogočili to, kar si zasluži. In tudi tega, to smo skupno že večkrat dokazali, nam Gorjanom ne manjka. Aktivni so v Društvu Gora, aktivne so ženske, mame in stare mame, pa tudi dekleta, združene v Društvu podeželskih žena Predmeja, in aktivni

smo tudi v Svetu krajevne skupnosti Predmeja. Morda je v nas Gorjanih prisoten tekmovalni duh, kajti vsak po svoje in vsi skupaj smo pustili pomemben pečat našemu kraju. A še pomembnejše je, da znamo, zmoremo in hočemo združiti moči, voljo in znanje, ko je to potrebno.

Leto je naokrog, v bistvu smo že krepko zakorakali v leto 2009, zato je čas, da »položimo račune« za lansko leto in, kar je še pomembnejše, pogledamo v prihodnost.

Če se izrazim z besedami politika, kar sploh nisem in nočem biti, lahko mirne vesti zapišem, da je bilo leto 2008 za nas v Svetu KS Predmeja naporno, a uspešno. Uspelo nam je, kar smo že dolgo načrtovali, zmogli smo to, česar prej nismo, naši uspehi so vidni, ... Tako bi zveneče besede o našem delu, če bi ga predstavljal kdo od političnih veljakov. Ker pa se zgolj od govorjenja ne da živeti, bom raje napisal nekaj resnic, ki naše lanskoletno prizadevanje potrjujejo in opravičujejo ter nakazujejo naša hotenja v bodoče.

Ogromno naporov, sestankov in pogovorov z ljudmi, vaščani Predmeje, je bilo potrebno, da smo v letu 2008 uspeli postaviti še sedem javnih luči. To je pomembna pridobitev za kraj, saj niso bile postavljene zgolj luči, pač pa opletani, zamenjani in na novo nameščeni tudi novi električni kabli, ki omogočajo določenim uporabnikom priključek za trifazni tok. Ob tej priložnosti se v imenu sveta krajevne skupnosti Predmeja in v svojem lastnem imenu zahvaljujem vsem vaščanom, ki so dovolili takšne ali drugačne vrste posegov na svoji zemlji, od zemeljskih del do postavitve konzol na hiše ter postavitve električnih drogov.

V letu 2008 smo postavili 7 javnih luči po vasi, in sicer:

- javno luč na avtobusni garaži, ki prej 20 let ni gorela,
- postavili javno luč Na Klečetu
- na poti v Tiho Dolino, pri kontejnerju Na Breznu
- Na Rovni
- Pri Povhu
- Pod Bevkom
- V Medvedovšu.

Dela so bila zelo obsežna in zahtevna, saj je bilo opletano, zamenjano ali na novo postavljeno več kot 1 kilometer novega kabla, izkopanih ter zabetoniranih pet jaškov ter postavljenih pet betonskih drogov, montiranih sedem javnih luči, skopanega skoraj 300 metrov jarka in položenih 300 metrov cevi ter 300 metrov električnega kabla, vkopanega 100 metrov valjanca in opravljeno še ogromno drugega dela pri elektrifikaciji vasi.

S tem seveda s to vrsto investicij še nismo zaključili, saj nameravamo postaviti še nekaj javnih luči.

V govoru na slovesnosti ob 60-letnici prvega združnega doma lani sem omenil, da se je marsikdo od Predmejcev takrat, pred, danes že 61-imi leti, ponosno ozrl na Zadržni dom, če mu morda manjka kakšna malenkost, tako je bil lep. Danes se s strahom, ne s ponosom, oziramo na stavbo, ali bo zdržala še eno zimo – a to ni naša krivda. Vsa naša prizadevanja, tudi nekaterih naših predhodnikov, so bila velika, da bi stavbo obdržali, a čas očitno ni naklonjen našim gmotnim in idejnim sposobnostim. Neizmerno veliko energije, predvsem pa sestankov z razno raznimi osebami,

posvetov z odvetniki, pisanja prošenj, pritožb in mnenj je bilo potrebno, da »ostajamo v boju za naš Hotel.« Sedanji lastniki, imen ne bi navajal, kakor tudi ne cene, ki jo prek odvetniške družbe znanega slovenskega odvetnika želijo iztržiti, postavljajo nam in s tem tudi županu občine Ajdovščina, ki nam želi pomagati, nerazumljive in nesprejemljive ter neuresničljive pogoje. A vseeno, mi ostajamo vztrajni in odločni, da nekaj, kar je bilo in, po prepričanju mnogih, še vedno je naše, ne izpustimo kar tako iz rok. Zato ni odveč poziv vsem, ki ta časopis prejema in berejo, da pomagajo, z nasveti, predlogi in še kako drugače. Kljub temu pa, da nimamo sicer prvega zadružnega doma v Sloveniji, imamo pa dvorano, ki je bila od vsega začetka njegov osnovni sestavni del in imamo ideje in sposobnost, da jih uresničimo. Kajti kraj tvorijo ljudje, ki so pripravljeni, zmožni in sposobni nekaj narediti zanj, za kraj, v katerem živijo, in zase.

In ravno dvorano smo v letu 2008 uspeli urediti do te mere, da lahko brez vsakršnega sramu organiziramo in izvedemo vsakršno proslavo ali družabna srečanja s plesom. Postavili smo namreč nov oder in postorili še marsikaj za boljše počutje obiskovalcev. S tega mesta se iskreno zahvaljujem Petru Likarju – s Starih Lazov po domače, in Dušanu Brusu – Brusavemu: brez njunega udarniškega dela dvorana s postavitvijo novega odra ne bi bila tako lepa, kot je sedaj. V letošnjem letu smo namestili v dvorano nove zavese in kupili še nekaj pisarniškega pohištva, ki bo uspešno služilo tako svetu KS, kakor tudi Društvu podeželskih žena in raznim drugim potrebam, kot so volitve ipd.

Da bi prispevali k lepšemu videzu naše dvorane, predvsem pa k učinkovitejši izrabi energije, smo v letu 2008 zamenjali vsa že precej dotrajana okna na stavbi dvorane.

V mesecu aprilu lani smo pripravili proslavo v počastitev 60-letnice prvega zadružnega doma v Sloveniji, z bogatim kulturno zabavnim programom, na kateri smo najzaslužnejšim krajanom podelili plakete in zahvale.

Samo praznovanje praznika KS pa je spremljalo več vzporednih prireditev, med drugim nastopi

Prenovljena dvorana KS ob starem Hotelu

Foto: Dejan Likar

Nova pridobitev v domu krajanov

Foto: Dejan Likar

Žalostna podoba Hotela

Foto: Dejan Likar

Društva podeželskih žena, ureditev razstave ipd. Po proslavi pa je sledil družabni večer. Prav tako smo v sodelovanju z Društvom podeželskih žena pripravili še več drugih skupnih slovesnosti. Skupno smo izvajali čistilne akcije pred Hotelom in v okolici avtobusnega postajališča, vključno z nasaditvijo rož. Na žalost pa moram zapisati, da neodgovorno in objestno ravnanje ljudi, tudi otrok, ne prispeva ravno k lepšemu videzu objektov.

Avtobusna čakalnica je na več mestih vidno in najverjetneje namerno poškodovana, kako bi sicer drugače obrazložil polomljeno ograjo pred njo, razbito (čeprav plastično) šipo na vratih, poškodovano notranjost čakalnice, da o kupih smeti pred dvorano in Hotelom ter v čakalnici, kljub bližnjim štirim splošnim in trem namenskimi kontejnerjem, ne govorim. Ja, kultura smo ljudje, zastoj so praznovanja in lep videz zgolj ob praznikih, potrudimo se, da bomo »lepi« in prijazni vsak dan. Predmeja si to zasluži.

Svet krajevne skupnosti Predmeja opravlja svoje delo že drugi mandat. Mnogo je bilo opravljenega v vseh teh letih, seveda še zdaleč ni vse tako, kot bi si želeli, a pred nami sta še dve leti, nove ideje in želje, a na žalost, premalo »proračunskega denarja.« Zato pa smo Gorjani in Gorjanke trmasti in vztrajni, marsikaj znamo in tudi sami postorimo, zato se ni bati, da ne bi vse teklo po načrtani poti.

Danes svet krajevne skupnosti sestavlja šest članov in odločeni smo, da tudi drugi mandat pripeljemo do konca. Podrobnejše se v pregled našega dela na tem mestu ne bi spuščal, upam, da to namesto nas lahko storijo sami krajanje Predmeje. Nenazadnje, nekaj malega se je tudi z našo pomočjo na Predmeji obrnilo na bolje.

Še veliko drugega je bilo postorjenega v letu 2008 in še mnogo tega, kar želimo opraviti, ostaja za leto 2009. Nadaljevali bomo naš boj, upam, da ne »z mlina na veter«, za pridobitev nekoč našega Hotela, nadaljevali bomo z vzdrževanjem in obnovo dvorane, avtobusnih čakalnic in okolice, vzdrževanjem vaških cest, postavljanjem javnih luči in asfaltiranjem novih ter preplastitvijo že asfaltiranih cest. Seveda bomo tudi praznovali skupaj z vami in se spominjali ter obeležili vse dogodke naše polpretekle zgodovine na naši partizanski Predmeji. Predvsem pa bomo, verjamem, da tako kot vsi krajanje, vsak dan veseli in ponosni na to, da smo doma na Predmeji, tem prelepem koščku zemeljske oble. Skupaj vem, da bomo zmogli postoriti še marsikaj, kar se sicer ne da napisati, a se bo vedelo, da so to storili Gorjani, doma s Predmeje. In to največ šteje.

GRADILI SMO ZADRUŽNI DOM

Idka Mulič – Polanc

Kje so davni tisti časi,
ko gradili zadružni dom smo v naši vasi!
Zelo mladi smo takrat bili,
a gradili smo prav vsi!

S peskom mešali smo apno, cement in vodo,
da nam dnevi lepši bodo.
Peli so krampi, lopate, sekire, žage,
da bi prišli do svoje zmage.

Če sonce na nebu je sijalo,
takrat odmora bilo je res malo.
Da čimprej bi končali, smo hiteli,
da bi prvi v Sloveniji zadružni dom imeli.

Dokler vseh nas je bil še last,
bila nanj ponosna je vsa vas.
Imeli lepo našo smo dvorano,
z veseljem venomer obdano.

Imeli v njem smo trgovino, gostilno, sobe in pisarno –
a to bilo je res že davno.
Ob nedeljah zmerom smo se zbrali,
veselo peli in plesali.

Zdaj, ko lastnik je samo eden,
pogled nanj res je beden.
Komaj pokonci še stoji
in vedno bolj vase se drobi ...

Oh, kje so tisti lepi časi,
ko smo si rekli: »Vi ste naši, mi smo vaši ...«

Vestnik 'Zadružni dom' je 21. aprila 1948 ob slavnostnem odprtju Zadružnega doma na Predmeji zapisal:

»Že od osvoboditve niso na Predmeji doživeli takšnega praznika. (...) Jutro je pozdravilo graditelje še pri delu, kajti to je bila že tretja noč, ki so jo prebili na gradilišču. Pri slabotnih petrolejkah so delali od večera do jutra in potem spet od jutra do večera. Kosilo so jim nosili najmlajši, kateri se res niso dali porabiti na gradilišču, med tem ko so vsi pionirji, ki hodijo v šolo, delali neumorno s svojimi očeti in materami ...«

V časniku 'Nova Gorica', št. 9, pa lahko preberemo:

»Gorska, gospodarsko šibka in med vojno povsem porušena vas Dol-Predmeja je prva v goriškem okraju in z vasjo Cven v Prekmurju tudi prva v Sloveniji zgradila svoj zadružni dom.«

ks col

NAČRTI KRAJEVNE SKUPNOSTI COL

Janko Mikuš, predsednik KS Col

Če smo se člani krajevne skupnosti v preteklosti ukvarjali z urejanjem javnih poti in razno dokumentacijo in dovoljenji, v letu 2009 prav gotovo ne bo tako, saj nas čaka zelo pestro gradbeno leto.

Čeprav se je gradnja mrliške vežice pričela že ob koncu leta 2008, nas glavna gradbena dela čakajo predvidoma do junija 2009. Na javnem razpisu izbran izvajalec B CENTER d.o.o., bo gradnjo vežice do četrte gradbene faze po vsej verjetnosti dokončal do predvidenega roka, ki je do konca marca 2009, zato že iščemo izvajalca za dokončanje zunanje ureditve, vključno z razširitvijo pokopališča. Ker stroški omenjene storitve ne presegajo 80.000 evrov, za investicijo ne bo potrebno iskati izvajalca prek javnega razpisa, tako da že dobivamo razne ponudbe. Pričakujemo, da bo do konca marca

Na colskem pokopališču raste mrliška vežica

Foto: Stanislav Mikuž

izbran izvajalec in bo razširitev pokopališča in zunanja ureditev vežice, kot sem že omenil, končana do konca junija 2009. Dokončanje finalnih del notranjosti vežice pa načrtujemo do sredine oktobra.

Poleg mrliške vežice nas čaka še eno 'razdejanje' vasi Col, in sicer z namenom dokončanja kanalizacijskega omrežja, tako da bo tudi čistilna naprava, ki že nekaj let stoji, pričela služiti svojemu namenu. Pogodbe za gospodinjstve priključke so že skoraj v celoti podpisane, tako da se po obljubah investitorja, Občine Ajdovščina, pričetek dokončanja investicije pričakuje zgodaj spomladi. Cena priključka na gospodinjstvo znaša 400 evrov plus stroški priklopa iz stanovanjskega objekta do najbližjega jaška, ki naj bi bil na parceli, na kateri stanovanjski objekt stoji.

V letu 2009 pričakujemo tudi premike v zvezi z vodovodnim omrežjem proti Avžlaku in Malemu Polju; upamo, da se bodo dela pričela, če že ne končala, do leta 2010.

V pričetku pomladi nas čaka ureditev odvodnjavanja na travniku pod pokopališčem, kjer meteorna voda odnaša in izpodjeda njivo, ki je v zasebni lasti.

Žal je na Colu prenehal delovati pevski zbor Razpotje, a k sreči smo priča novemu uspešnemu MPZ DURI, ki ga sestavlja v celoti Colska mladina z zborovodkinjo Martino Peljhan. Omenjeni pevski zbor nas je pred kratkim razveselil z zmago v televizijski oddaji Spet doma in se uvrstil v drugi krog, ki bo v mesecu aprilu. Pevski zbor svoje glasove uglašuje v izredno neprimernih in katastrofalnih pogojih, v enem izmed prostorov Zadrúžnega doma na Colu. Da bi fantje in dekleta skupaj z zborovodkinjo imeli boljše pogoje, smo se v svetu krajevne skupnosti odločili, da jim pomagamo pri obnovi omenjene sobe. S sredstvi krajevne skupnosti bomo kupili gradbeni material, delo pa bodo opravili člani pevskega zbora DURI v lastni režiji. Predvidevamo, da se

---

bodo pevci in pevke, ki naš kraj zelo uspešno promovirajo po Sloveniji, z obnovljeno pevsko sobo pohvalili že tik pred Colsko nedeljo, v sredini junija 2009.

Naša velika skrb je tudi urejenost središča Cola, zato bomo v sodelovanju s PGD Col razširili prostor pred gasilskim domom, kjer pa moramo do 1. maja zgraditi nov podporni zid. Tudi na tem gradbišču bo krajevna skupnost sodelovala pri nakupu gradbenega materiala, člani gasilskega društva pa bodo v lastni režiji opravili vsa potrebna dela pri izgradnji omenjenega zidu. PGD Col bo s to investicijo pridobilo prepotreben prostor za dostop gasilskega kamiona v garažo, ki je zdaj možen samo na levih garažnih vratih.

Krajani vasi Gozd že nestrpno čakamo na razširitev telefonskega omrežja z dodatno telefonsko centralo v avtobusni postaji. Danes v Gozdu namreč ni mogoče več dobiti telefonskega priključka, zato bo ta pridobitev, ki bo omogočala paket: telefon, internet, televizija, zelo dobrodošla.

To so glavna dela v KS Col, ki jih načrtujemo v letu 2009. V prihodnosti nas čaka še veliko potrebnih investicij, kot je odvodnjavanje meteornih vod, ki razdirajo kmetijske parcele pod Orešjem in telovadnico; skratka, vsa voda s Cola je bolj ali manj prepuščena neurejenim strugam proti Sanaboru in s seboj odnaša zemljo s kmetijskih parcel.

Želja v prihodnosti je tudi ureditev in modernizacija športnega parka Lipov gaj na Colu, ki jo načrtujemo pričeti uresničevati nekje v letih 2010 - 2011, vendar v krajevnih skupnostih načrtovanja predaleč v prihodnost niso realna, saj se sproti pojavljajo nujne investicije, ki jih rešujejo rebalansi. Seveda to ne pomeni, da nismo naravnani v prihodnost, ravno nasprotno, pri doseganju zadanih ciljev se bomo trudili biti čimbolj učinkoviti, kakor so učinkovita tudi vsa društva, ki delujejo v okviru KS Col. Z vsemi zelo dobro sodelujemo in jim pomagamo pri njihovih uspelih prireditvah.

Upam, da bomo vsi skupaj vsaj tako uspešni kot doslej tudi v bodoče in se bo za vse leto 2009 končalo tako uspešno, kot se je začelo za našega zlatega junaka Mateja Žgavca na specialni olimpijadi v Ameriki.

---

colski športni junak

MATEJ ŽGAVEC,

COLSKI ŠPORTNI JUNAK

Alenka Tratnik

V ameriški zvezni državi Idaho so v februarju potekale zimske svetovne igre specialne olimpijade. Udeležilo se jih je 2500 športnikov iz več kot 100 držav. Na igrah je sodelovala tudi slovenska reprezentanca, v njej pa sta bila tudi primorska smučarska asa, Matej Žgavec s Cola in Lea Kranjc iz Ajdovščine. Oba sta se na tem svetovnem športnem dogodku odlično odrezala in si prismočala vsak po tri odličja. Matej, ki obiskuje Varstveno delovni center Ajdovščina-Vipava si je prismočal zlato v superveleslalomu, srebro v veleslalomu in bron v slalomu. Lea Kranjc, učenka centra za izobraževanje, rehabilitacijo in usposabljanje v Vipavi, pa si je prismočala dve srebrni in eno bronasto medaljo. Tako sta bila najuspešnejša člana slovenske reprezentance, ki je tokrat osvojila 27 odličij.

Matej Žgavec je zato ob vrnitvi na Brnik doživel radosten sprejem. Ob domačih so ga pričakali tudi člani PD Križna gora iz Podkrajja in colski pevski zbor Duri. Dan kasneje pa so se na Colu s colskim in slovenskim junakom zimskih svetovnih iger specialne olimpijade veselili številni Colčani.

Matej Žgavec se je za smučanje navdušil že v mladosti, pri sorodnikih v Predgrizah pri Črnem Vrhu. Prve, in kot pravi, še negotove smučarske korake, je naredil ob veliki spodbudi domačih. Bolj

zares pa je s smučanjem začel po vstopu v Varstveno delovni center Ajdovščina-Vipava, pred sedmimi leti. Pod vodstvom Rajka Brusa je začel osvajati prve medalje in postal večkratni državni prvak v veleslalomu, v svoji zbirki medalj pa ima tudi srebro z evropskega tekmovanja.

Matej je tudi sicer navdušen športnik, skupaj s staršema in planinskimi prijatelji iz Podkrajja je prehodil slovensko planinsko transverzalo, nadvse rad kolesari, teče in plava. Potovanje v Idaho je po številnih treningih, ki jih je opravil pred odhodom, komaj čakal. Posebej, ker se je prvič peljal z letalom. Tudi sicer mu bo Amerika ostala v lepem spominu. Kot je povedal ob vrnitvi številnim novinarjem, so gostitelji vse tekmovalce in udeležence iger toplo sprejeli. Pred prvo tekmo ni imel treme, s trenerko sta si dobro ogledala progo. Bila je kar strma, a Matej na štartu ni mislil na to. Brez treme se je spustil navzdol in odsmučal do konca. Ter

osvojil zlato medaljo. Tej je v veleslalomu dodal srebro, v slalomu pa še bron. Novi colski športni junak je postal tudi osebnost tedna na Valu 202 in si prislužil zlato priznanje občinske športne zveze. Ob številnih prijateljih, sosedih in sovaščanih so Mateju čestitali tudi ajdovski župan Marjan Poljšak, podžupan Borut Koloini, predstavnika občinske športne zveze in zavoda za šport, člani VDC Ajdovščina-Vipava, predstavniki Društva Sožitje in številni drugi.

Matej in Lea sta v družbi prijateljev iz ajdovskega varstveno delovnega centra razrezala praznično torto

Foto: Alenka Tratnik

Smučarski junak Matej Žgavec je svoje veselje nad tremi medaljami ob vrnitvi domov delil s številnimi Colčani

Foto: Leo Caharija

td okno

PESTRI ZIMSKI VEČERI

Izidor Peljhan

Zima se počasi poslavlja, zato bi bilo prav, da naredimo kratek povzetek aktivnosti, ki smo jih člani Turističnega društva Okno izvedli v tem zimskem času.

Prva večja prireditev je bila »Srečanje prijateljev frajtonerice«, ki je bila 18. oktobra 2008. Srečanja se je udeležilo kar 18 zagnanih harmonikarjev – od tistih najmlajših nadebudnežev do pravih starih mačkov. Program je povezoval Ivan Mermolja – Iče, kar je še dodatno popestrilo vesel jesenski večer. Po končani prireditvi je sledila še zabava – seveda ob zvokih frajtonerice.

29. novembra smo v dvorani gostili dramsko skupino Žar, društva Most Ajdovščina, z njihovo predstavo Vesela ajdovska tržnica. Teden dni kasneje pa nam je svoja doživetja predstavil znani alpinist Peter Podgornik. Peter Podgornik velja za enega najboljših slovenskih alpinistov, ki je najbolj odmevne vzpone opravil z generacijo zelo uspešnih plezalcev v 80. letih. Plezati je začel v navezi z bratom dvojčkom Pavletom, ki je izgubil življenje leta 1982 v tragični nesreči pri plezanju v Malem Koritniškem Mangartu. Kljub težkim preizkušnjam se je Peter še navezal na plezalno vrv ter nadaljeval uspešno plezalno pot, ki ga je popeljala na vse konce sveta. Aconcagua, Cerro Torre, Lhotse, S. Amerika, Grenlandija ... 13 izven evropskih alpinističnih odprav in več kot 1600 preplezanih smeri so njegova plezalna bera, ki govori sama zase.

Ob koncu leta, 26. decembra, pa smo javnosti predstavili celoleten trud, ki smo ga vložili v veseloigro Medved izza Medvedjega vrha, domačega avtorja Franca Vidmarja – Kitajca. Igralci in vsi ostali sodelujoči pri igri so, razen avtorja Franca Vidmarja, člani TD Okno, na kar smo zelo ponosni. V samo igro je bilo vloženo ogromno truda, vaje so zahtevale veliko odrekanja prostega časa. Veliko časa je vzela tudi priprava scene, saj je dogajanje postavljeno na dve različni lokaciji: Gostilna Pri divjem lovcu in postajo milice. Zaradi velikega zanimanja smo morali premiero ponoviti takoj naslednji dan, saj je bila dvorana obakrat razprodana do zadnjega kotička.

Igra je požela kar dobre kritike, kar nam je dalo še dodatnega zagona in tako smo jo predstavili še v Ajdovščini in na Planini, vabila pa še kar prihajajo.

Med nami pa je že dlje časa tlela ideja, da pripravimo nekaj tudi za mlado generacijo, in tako smo prišli do zamisli, da pripravimo »Rock Wtlca«, ki naj bi postal tradicionalen. V goste smo povabili 4 okoliške rock zasedbe: CAPIRINHA, EMERGENCY CODE, CLIMAX in UNCOVERED.

Zabave se je udeležilo veliko število domačih in okoliških gostov, ki so pričarali nepopisno doživetje. Seveda brez teh mladih glasbenikov ne bi šlo, saj so se na odru pokazali kot pravi profesionalci. To je bila prireditev, ki se je bomo še dolgo spominjali. Zahvala gre tu predvsem mlajšim članom Društva, ki so prevzeli velik del odgovornosti in nalog.

Kot že prejšnja leta tudi letos nismo pozabili na slovenski kulturni praznik – 8. februar. V goste smo povabili gledališko skupino KD Brce iz Gabrovice pri Komnu, pod režijskim vodstvom Sergeja Verča. Ogledali smo si gledališko igro Amour, amore, Liebe... na trnek se lovijo ribe. Vrhunski amaterski igralci so nam pričarali res dobro komedijo.

Glede na velik odziv na Rock Wtca smo v goste povabili še eno skupino, ki ji trši ritmi niso tuji. To je skupina Sašo in Robi z Mežnarji. Popestrili so nam sobotni večer in še tako zadržane spravili k zibanju v ritmu njihove glasbe. Zaigrali so nam kar nekaj pesmi, ki opevajo predvsem krščansko versko tematiko. Sami pravijo, da ljudem skušajo skozi glasbo najti pot k Njemu. Pred samim koncertom pa je Ivica Vidmar z dramsko skupino OŠ Otlica na oder postavila pravljico Trnuljčica v modernejši preobleki, saj se je glavna junakinja zbudila v današnjem času.

V zadnjem času pa padajo ideje o večjem sodelovanju med društvi z Gore. Ta ideja je končno obrodila sadove in tako smo se predstavniki vseh društev srečali v Črnem Vrhu, na nočni smučarski tekmi in družabnem srečanju. Srečanja se je udeležilo lepo število članov, ki smo se med seboj pomerili v ekipni veleslalomski tekmi, ki pa ni bila glavnega pomena. Srčno upam, da je to pravi korak k boljšemu sodelovanju, saj je prej velikokrat pobuda naletela na gluha ušesa.

Sodelovali smo tudi pri pripravi zgibanke o Gori, ki bo luč zagledala prav kmalu in bo dober pripomoček za promocijo Gore. Poleg tega smo se dogovorili, da bomo pripravili skupen koledar vseh prireditev na Gori. V prihodnje pa nas zopet čaka veliko dela, saj imamo v načrtu še kar nekaj dogodkov do poletnih počitnic.

Poudarek bo na čistilni akciji »Očistimo Goro«, ki bo zadnjo soboto v aprilu (tradicionalno). K akciji bi radi privabili tudi vsa društva in prebivalce Gore, da se nam pridružijo, oziroma, že čez celo leto skrbijo za urejenost naših krajev. S tem bi še bolj spodbudili sodelovanje med društvi in krajanji. Seveda bi uspešno izpeljano akcijo zaključili z družabnim srečanjem.

---

praznik skokov

TIHA DOLINA 2009 ...

Jožko Krapež

Zgodilo se je!

Po nekaj letih zatišja se je na skakalnicah v Tihi Dolini spet zgodil praznik skokov in skakalnega športa na Predmeji. Mogoče malo pozno, saj je bila pomlad že na pragu, snega pa ravno toliko, da je prireditev še bilo mogoče pripraviti, seveda z mnogo truda, iznajdljivosti in tudi trme.

V nedeljo, 1. marca, se je v Tihi Dolini na Predmeji odvilo Odprto prvenstvo Predmeje v smučarskih skokih za vse kategorije oz. starostne skupine, ki smo ga namenili spominu na našega prijatelja – skakalca Stanka Velikonjo, ki je še vedno nosilec primorskega rekorda v smučarskih skokih iz leta 1979 .

Tekmovanje je bilo namenjeno predvsem ohranjanju tradicije smučarskih skokov na Predmeji, prav tako pa tudi odprtosti k množičnosti, da se v tem lepem športu preizkusi vsakdo, ki to želi. Posebej zato smo letos pripravili objekte na način, da od nastopajočih niso zahtevali posebnega znanja v smučarskih skokih, s tem pa omogočili tekmovalcem, da so lahko nastopili tudi z alpskimi smučmi, kar omogoča, da se s tem športom seznanijo čim več ljudi, ki jih to zanima.

Za najmlajše smo pripravili manjšo, 14-metrsko skakalnico, za vse ostale pa večjo 18-metrsko. Da si bralci lažje predstavljate te velikosti, naj povem, da je najmlajša tekmovalka (Karin Knaus – SSK Logatec) štela samo šest let, najstarejši tekmovalec (Peter Likar – Društvo Gora) pa 64. K tekmovanju se je prijavilo 40 tekmovalk in tekmovalcev iz 11 društev, ki so nastopili v sedmih

---

Utrinki s praznika skokov

Foto: Primož Troha

starostnih skupinah oz. kategorijah, katere je spodbujalo nekaj sto gledalcev in navijačev. Da pa je bilo vzdušje popolno, je poskrbel naš duhoviti napovedovalec Franc Vidmar – Kitajc.

Poseben pečat tekmovanju samemu pa so dodali najmlajši tekmovalci skakalnih šol iz SSK Logatec in SSK Alpina iz Žirov, ki so pokazali, kaj se je mogoče naučiti v zelo kratkem času, seveda pod budnim očesom svojih trenerjev.

V veliko zadovoljstvo vseh se je tekmovanje končalo brez hujših padcev in nezgod, opaziti pa je bilo, da so predvsem najmlajši kar žareli od zadovoljstva in si prav po športno čestitali ob uspehih, to pa je tudi največja nagrada za organizatorje, za ves vložen trud vsakega posameznika kot tudi Društva Gora v celoti.

Naj se na tem mestu zahvalim prav tem zanesenjakom, ki se trudijo smučarske skoke na Predmeji obdržati in prirejati tekmovanja tudi v bodoče. Predmeja si to vsekakor zasluži !!!

Nasvidenje prihodnje leto !

---

planica

PLANICA 2009

Mitja Velikonja

Ob besedi Planica mi srce zaigra, začutim adrenalin v krvi, misli uhajajo k dolgim poletom, prijateljem, ki sem jih skozi vsa ta leta tam spoznal, k veselju ob dvestoticah, rekordih.....

... Nenazadnje me spomin popelje tudi na žalostne trenutke, ko sem izgubil velikega prijatelja, strica Stankota, ki se je leta 1998 smrtno ponesrečil v prometni nesreči. Vrsto let je bil del tehnične službe v Planici in tudi mene navdušil za smučarijo, skoke in Planico.

Letos mineva 30 let od njegovega najdaljšega poleta, 154 m, in odločil sem se, da v tem članku posvetim tudi njemu par stavkov.

Že Vasja Bajc je o njem dejal » Stanko Velikonja, leteči Primorec, kot smo ga tudi nadvse radi dobrosrčno zbadali, je bil res enkratni človek, prijatelj in sotekmovalec, ko pa je bilo potrebno, pa tudi zagrizen nasprotnik.«

Stričko, tako sem ga klical, me je nekako popeljal k temu, da v smučariji uživam, posebej ob skokih ali poletih. Zato obiskujem Planico že več let in nekako ohranjam v sebi to njegovo voljo,

to hrepenenje po skokih in nenazadnje veselje do Planice ter družinsko tradicijo v dolini pod Poncami. Tudi letos sva se skupaj z Valentino odpravila v Planico in verjamem in upam, da se bova še mnogokrat. Planica ima veliko junakov. Prihajajo z vseh koncev sveta, imajo pa eno skupno točko, uživajo v letenju na smučeh in tekmovanju. Brez Planice si skorajda ni mogoče zamisliti sezone svetovnega pokala v smučarskih skokih-poletih. Dolina pod Poncami je že pravi sinonim za najdaljše polete orlov na smučeh.

Množica pod Poncami
Foto: Mitja Velikonja

Letos praznuje Planica 75 let izvedbe prve smučarsko-skakalne tekme, letalnica bratov Gorišek pa 40-letnico. Organizatorji preostalih tekem svetovnega pokala lahko Planici zavidajo izjemno tradicijo in odlično izpeljane prireditve. Vsako leto se na sklepni prireditvi svetovnega pokala zbere ogromno gledalcev, kar marsikje drugod ni pravilo. In tudi letos je temu bilo tako, saj se je zbralo približno 64 tisoč gledalcev iz različnih držav. Največ seveda domačinov in Norvežanov, ki Planico vsako leto obiščejo v večjem številu. Nenazadnje dokazujejo celemu svetu, kako športen narod so in kako ob uspehih ali neuspehih svojih tekmovalcev uživajo v športu.

V petdnevnem dogajanju na prireditvi v Planici smo videli veliko dolgih in predvsem varnih poletov. Kljub nekoliko slabšemu vremenu, predvsem veter jo je žiriji kar nekajkrat zagodel, smo videli vse tri tekme, in sicer dve posamični in sobotno ekipno tekmo. V četrtek sta bila na sporedu dva trening skoka, kjer sta bila najdaljša Simon Ammann in Robi Kranjec in kvalifikacije za petkovo tekmo, ki jih je dobil naš Robi Kranjec. V petek na prvi tekmi smo videli samo eno serijo v konkurenci, saj je že v prvi seriji veter povzročal skakalcem veliko težav in žirija se je, zaradi varnosti, drugi seriji odpovedala. Slavil je Avstrijec **Gregor Schlierenzauer**, drugo mesto je osvojil Poljak **Adam Malysz**, tretji pa je bil še en prekaljeni maček, Rus **Dimitry Vassiliev**. Odlično so ob približno 10 tisoč gledalcev leteli tudi slovenski orli. **Robi Kranjec** je osvojil 7. mesto, **Jernej Damjan** je bil dve mesti za njim, točke pa je osvojila tudi preostala trojica. Anže Damjan je bil 21., Robi Hrgota 23., Primož Pikl pa je osvojil 26. mesto.

Sobotno ekipno tekmo so dobili norveški orli v zasedbi Tom Hilde, Johan R. Evensen, Anders Jacobsen in Anders Bardal, pred presenečenjem dneva - Poljaki ter Rusi. Razočarali so Avstrijci, ki so končali na četrtem mestu. Naši orli pa so končali na 5. mestu. Naj povem še, da je v poskusni seriji najdlje poletel prav naš Robi Kranjec in z 226,5 m preletel tekmece kar za 10 metrov ter tako postavil tudi drugo daljavo katerega koli Slovenca na smučeh. Slovenski rekord je namreč 229 m, prav tako pa ga je osvojil Robi Kranjec.

V nedeljo smo se končno prebudili v lepo sončno jutro in videti je že bilo, da bodo tokrat vremenske razmere nekoliko boljše kot v preteklih dneh. Prečudovito vreme v dolini pod Poncami je poleg odličnih letalcev poskrbelo za fantastičen zaključek svetovnega pokala v smučarskih skokih. Gledalce

Robi Kranjec

Foto: Mitja Velikonja

je najprej ogrel Robi Kranjec, ki je v prvi seriji pristal pri 222.0 metrih, a je žirija nato le nekaj skakalcev pred koncem zaradi premočnega vzgornika morala razveljaviti serijo. Simon Ammann je ob izjemnih pogojih poletel do 233 metrov in skorajda padel, saj je zaradi velike višine moral skrajšati skok. Tako je bil najboljši v prvi seriji Poljak Adam Malysz, naš Kranjec pa je zasedal šesto mesto. V finalu pa je letečemu Kranjčanu uspel nov odličen polet in do konca sta ga uspela ugnati le še Finec Harri Olli, ki je poletel 219 metrov, in vodilni Poljak Adam Malysz, ki je tudi na tretji tekmi

v letošnji Planici zasedel drugo mesto. S Kranjcem se je izenačil Simon Ammann. Izkazala sta se tudi Robi Hrgota in Primož Pikl, ki sta za konec znova vknjižila točke svetovnega pokala ter s tem potrdila, da so naši orli prav v zadnjem delu sezone dobili krila.

Ne smemo pa pozabiti marljivih planiških delavcev, ki so kljub velikim težavam uspeli odlično pripraviti planiško letalnico, saj jim je v nasprotju z lansko sezono, letos obilico težav delala velika snežna odeja, ki so jo morali sproti odstranjevati in doskočišče utrjevati. Planica je tako pokazala, da je šport prav posebna strast, ki te zasvoji, če v njej sodeluješ kot tekmovalec, trener, gledalec ali organizator. To je bil praznik športa in športnih vrednot, ki pa se jih bomo veselili skupaj še v bodoče.

Se vidimo naslednje leto na SVETOVNEM PRVENSTVU V PLANICI.

Planica, 8. marca 1953

Bruno Polanc

Ob letošnjem skakalnem smučarskem prazniku v Planici sem iz osebnega arhiva izbrskal že precej porumenelo stran s seznamom tekmovalcev, ki so se v smučarskih skokih v Planici pomerili 8. marca 1953. Ker sem bil ravno v tistem času zaposlen na Bledu, sem si s prijatelji tekmo tudi sam ogledal. Obisk prireditve je bil nekaj posebnega. Z Bleda smo se z vlakom odpeljali do Jesenic, tu smo morali presesti na drug vlak in pot nadaljevali do Rateč. Od tu do prizorišča tekme smo morali peš. Avtobusov je bilo zelo malo, množica obiskovalcev iz različnih koncev Slovenije in iz sosednjih dežel se je v glavnem pripeljala z vlaki. Spominjam se, da je bilo pravo zimsko vzdušje, ogromno snega, suho in mrzlo vreme. Mi seveda nismo imeli primerne zimске obutve in oblačil, zato smo bili zvečer že pošteno prezebli, naši čevlji pa so bili čisto premočeni. Sama tekma se je začela že ob 9. uri zjutraj. Tedaj seveda še niso imeli računalnikov, zato so morali vse točke preštovati na roke. To je povzročalo velike zamike med nastopi posameznih tekmovalcev. Ker so bile na sporedu tri serije, se je celotna tekma zaključila pozno popoldan. Imena zmagovalca se žal ne spominjam čisto natančno, med boljšimi je bil tudi naš Janez Polda. Ohranjeni seznam tekmovalcev s podatki o dolžini skokov, ki sem jih pripisal sam med tekmo, je že precej »zbledel«, zato so nekatera imena že slabo berljiva. Vseeno pa so spomin na stare čase v naši Planici.

MEDNARODNE SKAKALNE TEKME V PLANICI
8. marca 1953

1. Slabe Oden (Jugoslavija) 61-62½
2. Baškulin Roman (Jugoslavija) 59-66-65
3. Braz Lado (Jugoslavija) 61-66-63½
4. Podlogar Janez (Jugoslavija) 67½ + Padu +
5. Bruggner Franz (Avstrija) 60½ 69-61
6. Avenzini Mario (Italija) 53-53-52-
7. Schwarz Hugo (Avstrija) 61½ 70-
8. Stanonik Stane (Jugoslavija) 62-59 Padu
9. Vovk Miro (Jugoslavija) 56-60½
10. Matulj Janez (Jugoslavija) 61½
11. Krznarič Maty (Jugoslavija) 60-
12. Dvoršak Franta (Jugoslavija) 50-
13. Gašperšič Marjan (Jugoslavija)
14. Babnik Janez (Jugoslavija) 64 61½
15. Wachtar Gustav (Avstrija) 65½ 68
16. Franko Matija (Jugoslavija) 60-62
17. Saksida Janez (Jugoslavija) 71-77
18. Finšgar Rudi (Jugoslavija) 71½ 72 +
19. Rogelj Albin (Jugoslavija)
20. Lundenhammer Hans (Nemčija) 67-72
21. Grochler Kurt (Avstrija) 64½ 73
22. Langus Jože (Jugoslavija) 59 72
23. Moser Alois (Avstrija) 66½ 77
24. Klančnik Karel (Jugoslavija) 67 Padu
25. Anwander Herman (Nemčija) 72½ 77½
26. Rey Resis (Francija) 63 67
27. Zidar Jože (Jugoslavija) 63 Padu
28. Schiffler Sepp (Avstrija) 72 78
29. Bruegger Gottfried (Švica) 65½ 71½
30. Thiollier Henry (Francija) 54
31. Adlešič Albin (Jugoslavija) 73-76
32. Luchini Arsen (Francija) 62-68
33. Korber Perdl (Avstrija) 57 73
34. Steinegger Erwin (Avstrija) 64½-64½
35. Baortschi Rudolf (Švica) 70-64½
36. Zalokar Zoren (Jugoslavija) 70½ 72
37. Kostner Siegfried (Avstrija) 74 72½
38. Polda Janez (Jugoslavija) 71 77

BOJNIKI - 1. Cochet Marcel (Franc.), 2. Šraml Bogo (Jug.),
3. Bildstein Albert (Avstr.), 4. Schmidt Erich (N.mč.),
5. Erdlaich Stane (Jug.)

zgodilo se je

MEDVED IZZA MEDVEDJEGA VRHA

Franc Vidmar – Kitajc

Ne vem, če je kdo na GORI že kdaj pisal o medvedu. Premalo sem prebral o njem, o njegovih navadah, razmnoževanju, načinu prehranjevanja, zimskem spancu, o njegovih nočnih pohodih – 25 km in več na noč, da bi lahko o vsem tem razpravljaj s strokovnjaki ...

Čeprav imam lovski izpit že od leta 1982, ne morem o medvedu, s katerim nisem imel veliko bližnjih srečanj, dosti napisati.

Nekaj pa mi je zagotovo, še kot otroku, ostalo v spominu: ko so na Otlico, pred Gostilno PRI DIVJEM LOVCU, pripeljali uplenjenega medveda. Ni bil velik – za tiste, ki so bili »foušnik« uplenitelju ... Zame pa je to spomin, ki ga lahko uvrstim med deset naj spominov iz mojega življenja.

Ne spomnim se priimkov in imen. Ostali pa so mi v spominu obrazi, o katerih sem napisal to živo izpoved – veselo igro o medvedu izza Medvedjega Vrha. V dogajanje sem vključil tudi nekaj ljudi, ki so bili legende tistega časa.

Nekateri še živijo, nekateri pa so žal že pokojni.

Ti ljudje so bili za tiste čase nekaj posebnega. Bili so trn v peti takratni oblasti – in bi bili verjetno vsaki, saj so to ljudje tiste vrste, ki ne marajo biti utesnjeni z zakoni in predpisi. To so svobodni ljudje, svobodni v sebi in v svojih dejanjih.

Tako sem pisal to zgodbo o njih, njihovih navadah, razvadah, načinu življenja in, nenazadnje, o njihovem preživetju.

Zato sem na karton papirja, na hitro, za dramski list, ki je potreben za prvo predstavo – za premiero, napisal:

MEDVED – žival, ki pri človeku vzbuja strah in obenem spoštovanje.

LOVEC »raubšic« – spoštovanja vreden človek, ki že stoletja na Gori kljubuje vremenskim in različnim političnim sistemom.

VRH pa je v življenju nekaj, kar si že v otroštvu vsak posameznik želi doseči.

Zato naj VRH, LOVEC – »raubšic« in MEDVED ostanejo to, kar si nekateri želijo še vedno doseči.

Ja, napisal sem nekaj, za kar mislim, tudi po odzivih dosedanjih predstav sodeč, da ljudem danes manjka: druženje, smeh in obujanje spominov. In če ne bi napisal, bi morebiti šlo v pozabo.

Moja stara mama Ihana Žnidarska, mama moje mame Milke, mi je rekla: »Frence, kar je napisanu jn poslikanu, na bo šlu u pozabo.«

Moj tata Gustl pa je rekel tako: »Napiši ke, Frence, kr če nje na bojo vedli neč vd tjebe.«

Zato smo s skupnimi močmi, z Društvom OKNO z Otlice, 26. decembra 2008, na štefanovo, v dvorani na Otlici uprizorili premiero te veseloigre. In z njo doslej gostovali tudi v več drugih krajih.

Utrinek s predstave

Foto: Arhiv Franca Vidmarja

zgodilo se je

ŠTIRINAJSTIČ SKUPAJ NA FILIPOVEM TEKU IN SPUSTU

Mitja Velikonja

Organizacijo 14. Filipovega teka in spusta sem prevzel na pobudo predsednika Društva Gora, Rajka Velikonje. Priprav na prireditve sem se lotil s polno paro in veliko mero optimizma, saj sem dobil podporo vseh, ki sem jih prosil za pomoč. Z delom smo pričeli že skoraj 14 dni pred prireditvijo (zbiranje dobitkov, določanje organov pri organizaciji ...). Kazalo je, da nam bo zima naklonjena z visoko snežno odejo, saj smo imeli dober teden pred prireditvijo skoraj pol metra snega. Nato pa nam je vreme zagodlo, dež in megla sta sneg kar vidno topila. V sredo smo začeli s pripravo

Utrinki z letošnjega Filipovega teka in spusta
Foto: Mitja Velikonja

proge na tradicionalni lokaciji pod Rupo. Pripravili smo progo za spust, jo utrdili, označili ... Naslednji dan smo se po napovedi vremena odločili progo »prestaviti« bliže šotoru, kjer smo imeli osrednji del prireditve (zbor, prijave, kulturni program, zabava, hrana, pijača ...). Tako

smo v četrtek začeli s pripravo nove proge. K sreči je bilo v okolici šotora veliko napihane-ga snega, da smo ga lahko nanесли na progo in ga utrdili, vendar nam ga je s petka na soboto ponovno veliko pobralo. Tako smo morali v soboto zjutraj sneg znova nametati na progo in ga nato poteptati ter utrditi z gnojilom, tako da je zdržal za tekmo.

Pred samo tekmo nam jo je zagodel dež, tako da smo morali začetek teka kar dvakrat odlo-žiti za par minut. V tretje pa smo štartali kar v dežju. Tekmovalci, kljub slabemu vremenu se

jih je zbralo nekaj čez 50, so bili zadovoljni. Prišli so Ta leseni iz Kroke, Rovtarji iz Škofje Loke, člani društva Novaška lok smučka, Veseli Savinjšani, Kamniške grče, člani društva Ljubelj in Izvir iz Zvirč. Najmlajša udeleženka je bila desetletna Mojca Eržen iz društva Ta lesenih iz Kroke, najstarejši udeleženec pa 78-letni Albin Kordež, prav tako član Ta lesenih. Ob razglasitvi rezultatov so nam veseli potrdili, da se v naslednjem letu spet srečamo. Otroci in zmagovalne trojice so dobili tudi bogate materialne nagrade.

S prireditvijo sem zadovoljen. Vesel sem, da se je kljub slabemu vremenu zbralo toliko gledalcev in tekmovalcev, pa tudi, da so mi člani Društva Gora ter nekateri prijatelji in sorodniki priskočili na pomoč. Ob tej priložnosti se jim tudi iskreno zahvaljujem.

zgodilo se je

PARTIZANSKE SMUČINE

Mitja Velikonja

Po dogovoru s predsednikom ZB AJDOVŠČINA – VIPAVA, Božom Novakom, in predsednikom ZB PREDMEJA, Dušanom Brusom, sem prevzel zbiranje prijav tekmovalcev za nastop na tekmi Partizanske smučine 2009, v Cerknem. Odziv je bil pravi in tako se nas je v Cerkno odpravilo kar 12 tekmovalcev s Predmeje. Spremljala sta nas oba že imenovana predsednika.

Ob prihodu na smučišče Cerkno so nam, glede na seznam prijavljenih, dodelili startne številke. Naša ekipa je imela številke od 75 naprej. V naši kategoriji, kategoriji (ZZB Slovenije) je bilo okoli 100 tekmovalcev, vseh tekmovalcev v različnih kategorijah pa nas je bilo okoli 500.

Tekmovanje je potekalo dokaj hitro, tako da nam čakanje na start ni bilo pretežno, in kaj kmalu smo bili na vrsti. Zelo dobro pripravljena proga, z nekaj zahtevnimi zaprtimi vratci, nam Gorjanom ni povzročala prevelikih težav in tako smo ekipno dosegli super rezultat, saj nas je bilo kar osem med prvimi štirinajstimi, ostali pa so se uvrstili takoj za petnajsterico. Obe naši ženski predstavnici sta prav tako odlično opravili s progo in se uvrstili na prvo in deveto mesto.

Preživeli smo lep in sproščen dan in upam, da se naslednje leto tega tekmovanja znova udeležimo v čim večjem številu.

zgodilo se je

SOSEDSKO DRUŽENJE NA SNEGU

Alenka Tratnik

Predsednika SD Gozd in Društva Gora Janko Mikuš in Rajko Velikonja sta v februarju uresničila idejo o skupnem zimskem, smučarskem druženju društev z Gore in bližnjega Črnega Vrha. Njuna ideja je namreč padla na plodna tla, saj so se povabili odzvali člani Društva Gora, TD Okno, SD Gozd, Društva Trilek s Cola in SK Javornik iz Črnega Vrha. Po uvodnem druženju na smučišču Ski Bor v Črnem Vrhu, za katerega vzorno skrbi lastnik Pavle Čuk, na njem pa so si svoj »smučarski« dom uredili tudi člani SD Gozd, se je prvo zimsko srečanje sosedskih društev nadaljevalo z nočno tekmo v veleslalomu. Na njej je nastopilo kar 14 ekip. Ekipam društev sta se pridružili tudi ekipa Varstveno delovnega centra iz Ajdovščine, s colskim smučarskim junakom nedavnih zimskih svetovnih iger specialne olimpijade, Matejem Žgavcem, ter ekipa Žagoliča, skupaj 56 tekmovalcev. Vsaka ekipa je bila sestavljena iz treh tekmovalcev in ene tekmovalke, brez starostnih omejitev.

Druženje na snegu in priprave na veleslalomsko tekmo

Foto: Alenka Tratnik

Rezultati:

3. mesto je zasedla ekipa Žagolič
2. mesto je zasedla ekipa Smučarskega kluba Javornik
1. mesto je zasedla 1. ekipa Smučarskega društva Gozd

Posamični rezultati:

- najboljši čas Simon Kovšca SD Gozd 0:29,78
- drugi čas Jan Lampe SK Javornik 0:29,81
- tretji čas Janko Mikuš SD Gozd 0:30,62
- četrti čas Darjan Vidmar SD Gozd 0:30,70
- peti čas Matej Bolčina TD Okno 0:30,84

zgodilo se je

ROCK WTLCA

Sara Štefančič

Močna svetloba, pod njo bobni, ki tolčejo ritem poštnemu rock komadu, pod odrom pa se gnete množica. To so najverjetnejše asociacije na vsak večji rock koncert. In prav takšen koncert je na Otlici, 31. januarja, pripravilo Turistično društvo Okno. Lokal-patriotsko so vse bližnje še neuveljavljene rock bende povabili k sodelovanju in jim tako podarili možnost, da se predstavijo in dokažejo na domačem terenu in s tem naredijo svoj prvi korak v svet glasbe. Potrebno

Koncert je odskočna deska za mlade upe

Foto: Alenka Tratnik

je bilo veliko truda, tako s strani organizatorjev kot tudi s strani gostujočih bendov. A kot vsak trud je tudi ta obrodil sadove. Vsi bendi, tako Uncovered kot Capirinhia, Climax in Emergency code, so se izkazali, publika je bila navdušena, število obiskovalcev pa je preseglo pričakovanja. Ker je bil koncert zasnovan kot odskočna deska za mlade upe, je dosegel svoj cilj. Ostali pa smo bili priča, kako lahko rock vzdušje zavlada tudi v manjši dvorani, če le je glasba prava. Zato lahko z gotovostjo trdimo, da se drugo leto spet vidimo.

zgodilo se je

POKAL ŠINKEL

Slavko Vidic

Naši smučarski prijatelji iz društva Kamniške grče so nas v začetku marca povabili na osmo tekmovanje za Pokal Šinkel, ki ga prirejajo na Veliki planini. Še zjutraj je kazalo, da bo lep sončen dan, idealen za prireditve. Žal jo je letos organizatorjem zagodel veter, saj zaradi premočnih sunkov ni obratovala žičnica na Veliko planino. Tako smo imeli tekmovanje kar na Glavnem trgu v Kamniku. Sodniki pa so ocenjevali samo oblačila in pripomočke tekmovalcev, ne pa tudi slog smučanja, kot je bilo običajno. Prijavilo se je čez 80 tekmovalcev in zato je res škoda, da prireditve niso mogli izpeljati v celoti. Najboljši udeleženci srečanja so prejeli medalje in pokale. V kategoriji deklic do 15 let je zmagala Špela Purgar, Novaški lok smučar; med dečki do 15 let Urh Rezoničnik, Podmeninski gadje; med članicami nad 15 let Darja Kravanja, Ta leseni iz Kroke; med člani nad 15 let Janez Prešeren, Ta leseni iz Kroke; med veterankami nad 50 leti je bila najboljša Tilka Meglič iz Tržiča; med veterani nad 60 let Karol Križnik, Podmeninski gadje; v kategoriji lovci je zmagal Roman Blaško, Društvo Gora; v kategoriji gozdarji Slavko Vidic, Društvo Gora; in v kategoriji vojaki Edo Merčun, Kamniške grče.

Zaradi močnega vetra smo ostali kar na trgu v Kamniku

Foto: Slavko Vidic

TRGOVINA Z DARILI

BETI HLADNIK s.p.

Goriška cesta 23 - C2, Ajdovščina

zgodilo se je

KAKTUSI IN ORHIDEJE

Lojzka Bratina

Orhideje tako in drugače

Foto: Lojzka Bratina

Lanskega decembra smo članice DPŽ Predmeja na sestanku pripravljale načrt dela za leto 2009. »Kaj naj ljudem prikažemo na naših predstavitvah in delavnicah?« smo se vprašale.

Ni minila niti minuta, pa je Romana rekla: »Kaj pa če bi letos o rožah, tako in drugače ...«

Enoglasno smo predlog potrdile in začelo se je.

Med letom bomo izdelovale rožice iz vseh mogočih materialov, prave pa namakale v žganju, sušile v čaj za zimske dni ...

Razstava narejenega bo junija, na osrednji proslavi na Rupih, ob dnevu državnosti. Tudi poskusiti in kupiti bo marsikaj na voljo.

Nekega dne se mi je porodila ideja: »Pa če bi na Predmejo povabili nekoga, ki se na cvetje razume in bi hotel o tem povedati tudi drugim?«

Gremo v akcijo, ... stopila sem do g. Davida Nabergoja in mu povedala, po kaj sem prišla.

Takoj je bil za to in dogovorila sva se za datum predavanj: 14. marec!

Zvečer smo se zbrali v Domu krajanov na Predmeji v kar velikem številu. Prišli so tudi s TV Primorka in vse posneli.

Predavanje je nosilo naslov KAKTUSI IN ORHIDEJE. Zares veliko novega in zanimivega, predvsem pa koristnega smo izvedeli o teh rastlinah. Kako naj jih gojimo, kdaj jih je potrebno zalivati, kakšen humus imajo najraje, sonce ali senco ... pa veliko fotografij teh rastlin smo videli. Zelo zanimivo in poučno ter vredno ogleda.

Ob koncu so vprašanja kar deževala in predavatelj je na vsa odgovoril.

Sledilo je prijetno druženje ob domačih slaščicah in obloženih kruhkih ter z obilico dobre volje.

Ob koncu smo stopili do Jagruša in pogledali apartmaje.

Naj seže glas o njih tudi tja, do koder morda še ni ...

Koledar prireditev na Gori v letu 2009

AKTIVNOSTI	DATUM	ORGANIZATOR IN KRAJ PRIREDITVE
14. Filipov tek in spust	07. 02. 2009	DRUŠTVO GORA PREDMEJA DRUŠTVENI PROSTORI NA RUPI
Tradicionalni Zimski pohod na zasnežene Golake	15. 02. 2009	
Skoki - spominska tekma Stanka Velikonje	01. 03. 2009	
Predstavitve ekipe Mirana Stanovnika in predavanje Paris Dakar 2009	11. 04. 2009	
Natečaj literarnih in likovnih del za osnovne šole z Gore	april – junij	
Čistilna akcija	25. 04. 2009	
Kresovanje na večer pred 1. majem – kresovanje in koncert	30. 04. 2009	
Društveni večer – kulturno družabni program	24. 06. 2009	
Balinarski turnir – pokal Gora	junij – julij	
Dnevi Gore – družabni program z »Ireno Vrčkovnik in Štajerskih 7«	11. – 12. 07. 2009	
Nogometni turnir – pokal Gora	julij – avgust	
Kolesarjenje po poteh prve smučarske tekme	15. 08. 2009	
Tradicionalni pohod Pot po dolu gor in dol	13. 09. 2009	
Markiranje poti na Veliki Golak	poletje	
Martinovanje – družabni program	07. 11. 2009	
Silvestrovanje – družabni program	31. 12. 2009	
Kulturna prireditev – igra	08. 02. 2009	TURISTIČNO DRUŠTVO OKNO OTLICA DVORANA, KULTURNI DOM
Čistilna akcija	25. 04. 2009	
Pohod po Angelski gori	10. 05. 2009	
Malonogometni turnir	05. 07. 2009	
Angelska nedelja, družabna prireditev z ansamblom Vagabundi	06. 09. 2009	
Srečanje prijateljev frajtonarice	17. 10. 2009	
Kulturna prireditev – igra	26. 12. 2009	

Angora žur – družabno-zabavna prireditev	01. – 02. 08. 2009	ANGORA d.o.o.
Lions klub – likovna delavnica	18. – 23. 05. 2009	TURISTIČNA KMETIJA SINJI VRH KOVK
Slovenija, odprta za umetnost	28. 06. – 04. 07. 2009	
Umetniki za Karitas	10. – 15. 08. 2009	
Gorjani ustvarjajo	marec - april	
6. konjske dirke, Gozd 2009 Srečanje konjenikov in konjske dirke: - sobota, 22. 08. 2009 – konjski biatlon; - nedelja 23. 08. 2009 – tekmovanje v spretnostnem jezdenju, po tekmovanju sledi družabni del s plesom, z ansamblom Slovenski zvoki	22. - 23. 08. 2009	SD GOZD GOZD
Delavnica, izdelovanje rož iz različnih materialov	19. 02. 2009	DRUŠTVO PODEŽELSKIH ŽENA PREDMEJA DVORANA KRAJEVNE SKUPNOSTI
Predstavitve domačega avtorja in knjige Bojana Bizjaka	april	
Predavanje o rožah – kaktusi in orhideje	14. 03. 2009	
Izdelovanje rož iz različnih materialov in tehnik	26. 03. 2009	
Sodelovanje na prireditvi ob krajevnem prazniku	18. 04. 2009	
Dan državnosti – razstava rož in slik	25. 06. 2009	
Kulturna prireditev – igra	september	
Kulturna prireditev – igra	december	

ANGORA
GOSTINSKE IN TURISTIČNE STORITVE D.O.O.
OTLICA 47, AJDOVŠČINA
TEL.: 05 36 49 639
www.angora.si

okrepčevalnica
AnGora

TRGOVINA Z DARILI

BETI HLADNIK s.p.

Goriška cesta 23 - C2, Ajdovščina

FAMA
d.o.o. VIPAVA

**MARKET
PODVELB**

 primorje

POMLAD NA GORI

Lojzka Bratina

Čez oceane in šiirne poljane
vile zelene, na Zemljo poslame,
gor iz Dežele, po strmih rebreh,
poslale pomlad so nam v marčevskih dneih.

Topla je sapica z juga zavela,
lastovka prva je k nam priletela,
zvonček pogledal je izpod snega,
njegova obleka je bela bila.

Trobentica zlata je glasno trobila:
»Na Goro pomlad se je znova vrnila!«
Orel poletel je gor pod nebo,
na vsem širnem svetu tako ni lepo.

Mnogi Gorjani smo na Maj se podali,
v srcih prešernih ljubezen zaznali,
v roke si segli in rekli tako:
»Pomlad, le pohiti na našo Goró.«

11.	HALVORSEN	NOR	591.0
12.	JIRASKO	TCH	586.0
13.	ABERER	AUT	573.5
14.	MURSTHORN	GER	568.0
15.	HYSEK	TCH	564.0
16.	VELIKONJA	JUG	554.5
17.	TEPES	JUG	537.0
18.	BAJC	JUG	506.0
19.	SCHWARZ	GER	502.0
20.	LEVORSTAD	NOR	488.0

Časopis GORA izdaja Društvo za ohranjanje in varovanje naravne in kulturne dediščine GORA Predmeja.
Sedež uredništva je na Predmeji 106, 5270 Ajdovščina, tel., fax: (05)36-49-023
e-mail: info@drustvo-gora.si, www.drustvo-gora.si

Uredniški odbor: Franc Černigoj, Alenka Tratnik, Iztok Velikonja, Rajko Velikonja, Edo Pelicon
Glavna in tehnična urednica: Alenka Tratnik
Odgovorni urednik: Rajko Velikonja
Lektor: Franc Černigoj
Realizacija: GK Grafika
Naklada: 500 izvodov
Oblikovanje logotipa društva Gora: Silva Karim
Fotografija na naslovnici: Franc Černigoj

ISSN 1408-7855 NUK Ljubljana